

ingediend op **2072** (2023-2024) – Nr. 1
28 februari 2024 (2023-2024)

Ontwerp van decreet

tot wijziging van het decreet van 4 april 2014
betreffende de organisatie en de rechtspleging
van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges
en het decreet van 25 april 2014
betreffende complexe projecten,
wat betreft het optimaliseren van de regelgeving
inzake complexe projecten

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet.....	25
Gezamenlijk advies van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.....	33
Gezamenlijk advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed.....	41
Advies van de Raad van State	47
Ontwerp van decreet.....	63

**ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET
VAN 4 APRIL 2014 BETREFFENDE DE ORGANISATIE EN DE
RECHTSPLEGING VAN SOMMIGE VLAAMSE
BESTUURSRECHTSCOLLEGES EN HET DECREET VAN 25 APRIL
2014 BETREFFENDE COMPLEXE PROJECTEN, WAT BETREFT
HET OPTIMALISEREN VAN DE REGELGEVING INZAKE
COMPLEXE PROJECTEN**

Samenvatting

In opvolging van de evaluatiestudie uit 2021 met betrekking tot het Decreet Complexe Projecten, worden een aantal optimalisaties doorgevoerd. Aldus wordt het statuut van het voorkeursbesluit als 'point of no return' benadrukt en worden enkele verduidelijkingen aangebracht aangaande het onderzoek van de milieueffecten. Omwille van het groot maatschappelijk en ruimtelijk-strategisch belang van complexe projecten wordt in het DBRC-decreet ingeschreven dat dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen beroepen tegen een voorkeursbesluit bij voorrang en binnen een ordetermin van zes maanden behandelt. Daarnaast worden nog enkele eerder technische correcties doorgevoerd.

MEMORIE VAN TOELICHTING**I. ALGEMENE TOELICHTING****A. Situering**

1. In het voorjaar van 2021 werd een evaluatiestudie m.b.t. de aanpak van complexe projecten uitgevoerd.¹

Deze evaluatiestudie bekeek de opzet, werking en ervaringen met complexe projecten zoals ingevoerd bij decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten (hierna '*Decreet Complexe Projecten*'). Het rapport biedt naast een omschrijving en stand van zaken van de complexe projecten in Vlaanderen, ook een verwerking van een bevraging bij een groep van betrokken actoren. Deze bevraging heeft geleid tot een aantal suggesties uit het lerend netwerk van complexe projecten. Deze suggesties leggen enerzijds een focus op versnelling en anderzijds op verbetering.

2. In navolging van deze evaluatie complexe projecten worden een aantal voorstellen tot wijzigingen aan de regelgeving voorgesteld.

B. Inhoud**B.1. Probleemstelling en omgevingsanalyse**

3. Het instrument complexe projecten is een relatief nieuw instrument en tot nu toe heeft nog geen enkel complex project de eindfase met een definitief projectbesluit bereikt.

¹ [Zelfevaluatie complexe projecten | Departement Omgeving - Vlaamse overheid \(vlaanderen.be\)](https://www.vlaanderen.be/zelfevaluatie-complexe-projecten)

Uit de bevraging, gebaseerd op de lopende projecten, blijkt dat de ervaringen uiteenlopend zijn afhankelijk van het proces en de fase waarin het specifiek complex project zich bevindt. De context waarin de respondenten opereren is nieuw en dit betekent dat er leergeld wordt betaald in het doorlopen van dit traject.

4. Het Decreet Complexe Projecten heeft niet de door sommige actoren verhoopte versnelling teweeggebracht. Uit de bevraging blijkt dat het belangrijk is onderscheid te maken tussen 'proceduretijd' en 'procestijd' ofwel de tijd die nodig is om een kwalitatief en goed proces te voeren. Het mogelijk inkorten van 'proceduretijd' (bv. tijd voor openbaar onderzoek, formele MER-stappen, etc.) betekent niet automatisch de inkorting van de 'procestijd'. Er kruipt in het algemeen meer tijd in het proces (opmaak alternatievenonderzoeksnota, uitvoeren geïntegreerd onderzoek, organisatie van werkbanken met alle betrokkenen, afstemming, draagvlakvorming, ...) en minder in de procedurestappen. Ook de complexiteit van dergelijke projecten speelt daarbij een rol. Tegelijk moet er worden op gewezen dat het Decreet Complexe Projecten niet dé wonderoplossing is die in een mum van tijd zou kunnen leiden tot een projectbesluit dat geldt als ruimtelijk uitvoeringsplan en als omgevingsvergunning. De kwaliteit en robuustheid van een complex project staat of valt met het voeren van een goed proces, het degelijk onderzoek van alle redelijke alternatieven, het creëren van draagvlak enz.

5. Een meerwaarde van het traject van complexe projecten zit in het creëren van draagvlak via het betrekken van verschillende bestuursniveaus, de beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking binnen een multidisciplinaire ambtelijke begeleidingsgroep, alsook de continue interactie met de bevolking. Op deze manier zijn maatschappelijke en politieke debatten geïnitieerd rond allerhande geïntegreerde ruimtelijke thema's. Een bredere kijk introduceert meer stakeholders in het proces evenals bijkomende ambities, en vormt zo de basis van het werken naar een ruim draagvlak. Zonder draagvlak is de procedure complexe projecten namelijk gedoemd om te mislukken. De keuze voor zo'n aanpak heeft uiteraard wel gevolgen voor de timing. Tegelijk moet er worden over gewaakt dat de oorspronkelijke doelstelling van het complex project wordt bewaakt en de scope niet wordt uitgebreid met tal van andere, al dan niet samenhangende, projecten waardoor de kar overladen wordt.

6. De politieke betrokkenheid is van cruciaal belang voor het vlot verloop van een complex project. De praktijk heeft geleerd dat beleidsmakers bij voorkeur actief betrokken worden bij het complex project door middel van een politieke stuurgroep. Dit laat de ambtelijke werkgroep toe om regelmatig terug te koppelen met de politieke stuurgroep, zodat tussentijdse beleidsbeslissingen mogelijk zijn. Zonder deze actieve politieke betrokkenheid bestaat het risico dat het complex project op het einde van het traject alsnog vertraging oploopt omwille van bijsturingen of bezwaren van de beleidsmakers.

➤ *Gedragen voorontwerp van voorkeursbesluit als ontwerp voorkeursbesluit*

7. In het Decreet Complexe Projecten zijn, zowel in de onderzoeksfase als in de uitwerkingsfase, twee formele momenten van politieke besluitvorming verankerd:

- het ontwerp voorkeurs-/projectbesluit (na adviesronde)
- het definitief voorkeurs-/projectbesluit (na openbaar onderzoek).

Voorafgaand aan de goedkeuring van het ontwerp voorkeursbesluit (en projectbesluit) wordt voor projecten waarvoor Vlaanderen de bevoegde overheid is ook een voorontwerp van voorkeursbesluit (of projectbesluit) ter kennis gebracht op de Vlaamse Regering.

Dit ter kennis gebracht voorontwerp geeft aanleiding tot een adviesronde bij de lokale besturen en betrokken administraties van de Vlaamse overheid.

In de praktijk wordt in het planteam gewerkt aan een gedragen voorstel, waarbij alle actoren hun opmerkingen en aandachtspunten kunnen meegeven. Dit leidt dan tot een maximaal gedragen voorontwerp van voorkeursbesluit waardoor de tussenstap van kennisgeving van het voorontwerp overbodig is.

In de lopende projecten komen tijdens deze adviesronde n.a.v. het voorontwerp voorkeursbesluit zelden nieuwe elementen op tafel gezien alle actoren in het voorafgaande proces goed zijn betrokken en hun belangen bijgevolg al in het voorontwerp voorkeursbesluit zijn opgenomen.

Daarom zal deze fase geïntegreerd worden in het (ambtelijk) voortraject, net zoals dit bij het geïntegreerde planningsproces (RUP) gebeurt. Het maximaal gedragen voorstel wordt vervolgens direct als ontwerp voorkeursbesluit (of projectbesluit) door de Vlaamse Regering vastgesteld. De adviezen en opmerkingen maken integraal deel uit van het dossier dat als ontwerp voorkeursbesluit wordt voorgelegd. Dit doet geen afbreuk aan de mogelijkheden voor adviesinstanties of besturen om tijdens het openbaar onderzoek eventuele opmerkingen of bezwaren kenbaar te maken.

Voor deze gewijzigde werkwijze op gewestelijk niveau zijn geen aanpassingen aan de regelgeving nodig. In de artikelen 11, §2, en 21, §2, van het Decreet Complexe Projecten staat namelijk nu al dat 'de procesverantwoordelijke' het voorontwerp bezorgt aan de adviesinstanties. De tussenkomst van de bevoegde overheid (op gewestelijk niveau: Vlaamse Regering) wordt i.h.k.v. het voorontwerp dus niet voorzien.

➤ *Trechtering van de alternatieven*

8. De vraag naar trechtering van de alternatieven is in verschillende complexe projecten sterk aanwezig. Hiervoor werkt men in de praktijk met een vorm van tussentijdse trechtering richting een set van redelijke alternatieven. Deze getrapte fasering vraagt op korte termijn meer tijd en inspanning, maar kan voor een tijdswinst op langere termijn zorgen door een meer bevattelijke scope waarmee verder gewerkt wordt in het geïntegreerd onderzoek en in de latere uitwerkingsfase. In de juridische procedures inzake complexe projecten bij de Raad van State werden er geen middelen opgenomen die vragen stelden bij het gebruik van de tussennota. Er wordt steeds gekozen om de inspraak en adviesronde van de tussennota gelijkaardig te organiseren als de alternatievenonderzoeksnota en de projectonderzoeksnota, waardoor kan gesteld worden dat de rechtsonzekerheid als minimaal wordt ingeschat.

9. Een zorgvuldige en gelijkwaardige vergelijking van de alternatieven en varianten in de uitvoeringsfase laat toe om op onderbouwde wijze aan te geven waarom bepaalde keuzes worden gemaakt in het voorontwerp en ontwerp van projectbesluit. Op vlak van planning en efficiënte inzet van onderzoeksmiddelen is het onwerkbaar om alle inrichtingsalternatieven en uitvoeringsvarianten tot dit detailniveau te gaan uitwerken. Het uitwerken van alle mogelijke variaties en combinaties van variaties tot op het vereiste detailniveau biedt bovendien geen meerwaarde bij het afwegen van verschillende inrichtingsalternatieven en uitvoeringsvarianten. Anderzijds moeten deze uitvoeringstechnische onderzoeken wel tijdig opgestart worden om de resultaten ervan mee in het voorontwerp projectbesluit te kunnen verwerken. Het uitvoeren van al deze onderzoeken is intensief en tijdrovend, hiermee kan niet gewacht worden tot de onderscheidende delen van het geïntegreerd onderzoek afgewerkt zijn. Daarom wordt in de praktijk voor deze verdere detailuitwerking vaak een werkhypothese naar voor geschoven die als basis zal dienen voor de verdere uitwerking.

Artikel 18 §1, 2° van het Decreet Complexe Projecten wordt aangepast om duidelijk te maken dat in de projectonderzoeksnota een afweging op hoofdlijnen kan gebeuren die wordt voorgelegd aan publiek en adviesinstanties.

➤ *Niveau van het geïntegreerd onderzoek*

10. Een genoemd aandachtspunt in de onderzoeksfase is het strategisch niveau waarop het geïntegreerd onderzoek moet gevoerd worden. Na het afbakenen van het initiatief in de verkenningsfase, is de moeilijkheid een evenwicht te vinden tussen het strategisch tegenover detaillistisch uitwerken van het geïntegreerd onderzoek en de alternatieven in de onderzoeksfase. Het opzet van de procedure voor complexe projecten is om een voorkeursbesluit op strategisch niveau te houden met focus op hoofdlijnen, daardoor kan de milieueffectenrapportage tijdens de onderzoeksfase eveneens meer in hoofdlijnen gebeuren.

B.2. Beleidsmaatregelen en doelstelling

1. Verduidelijken statuut voorkeursbesluit [point of no return]

11. Het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten gaat voor projecten van groot maatschappelijk en ruimtelijk-strategisch belang uit van een 'drietrapsraket', meer bepaald van drie beslismomenten: startbeslissing, voorkeursbesluit en projectbesluit. De samenhang wordt bewaakt door middel van een procesnota.

De startbeslissing kadert in een verkenningsfase die leidt tot het opstarten van een projectgedreven plannings- en vergunningsproces.

Het voorkeursbesluit – dat tot stand komt op grond van een alternatieven-onderzoeksnota en een ruimtelijk en milieugerelateerd effectenonderzoek op strategisch (plan)niveau – rondt de onderzoeksfase af. Dit besluit heeft twee bijzondere kenmerken:

- Het besluit betreft een point of no return: het besluit kiest definitief voor één alternatief dat in de uitwerkingsfase verder uitgewerkt wordt.
- Het besluit heeft (mogelijke) specifieke rechtsgevolgen, zoals bv. een bouwverbod of beperkingen (art. 28 van het Decreet Complexe Projecten), een onteigeningsmogelijkheid (art. 31) en een voorkooprecht (art. 34).

Het projectbesluit – dat tot stand komt op grond van een projectonderzoeksnota en een ruimtelijk en milieugerelateerd effectenonderzoek op projectniveau – vormt het orgelpunt van de uitwerkingsfase en integreert de definitieve planologische en vergunningsmatige effecten van de doorlopen procedure.

12. Bij de opmaak van het Decreet Complexe Projecten werd ervoor geopteerd om het voorkeursbesluit als een 'point of no return' te beschouwen waarop al een rechterlijke toetsing mogelijk is. Dit uitgangspunt blijft behouden. Na het tot stand komen van een voorkeursbesluit, dient het gekozen strategische alternatief als vaststaande leidraad voor de overheid te gelden.

Artikel 45, tweede lid, van het Decreet Complexe Projecten bepaalt dat het beroep tegen een definitief vastgesteld projectbesluit geen betrekking meer kan hebben op "de inhoud en de rechtsgevolgen van het voorkeursbesluit". In de parlementaire werken wordt gesteld dat het voorkeursbesluit bijgevolg definitief wordt, eens de beroepstermijnen tegen dit besluit verlopen zijn.

Het voorkeursbesluit wordt immuun voor wettigheidstoetsing van zodra de beroepstermijn om het besluit aan te vechten bij de Raad van State (of in de toekomst de Raad voor Vergunningsbetwistingen) verstreken is zonder dat een tijdig beroep werd ingesteld tegen dit voorkeursbesluit. Dit spoort ook met de

bedoeling van de decreetgever om de complexe projectenprocedure te trechteren richting een bepaalde oplossing die achteraf niet meer ter discussie kan gesteld worden.

Zowel het voorkeursbesluit als het projectbesluit zijn thans aanvechtbaar bij de Raad van State. Ingevolge het decreet van 14 juli 2023 tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen, zal deze bevoegdheid uiterlijk op 31 december 2024 overgaan naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVb).

2. *Verduidelijken detailleringsgraad MER op strategisch niveau*

13. De piste om reeds in de onderzoeksfase op detailniveau allerlei effecten te onderzoeken in het MER op strategisch niveau botst op de kern van de aanpak van een complex project. Gezien het voorkeursbesluit louter tot doel heeft een voorkeurslocatie aan te duiden, is het immers niet mogelijk om op dat niveau reeds alle maatregelen in te passen tot op projectniveau. Dat zal wel gebeuren na de uitwerkingsfase met het finale projectbesluit.

Ook uit de bevraging in het kader van de evaluatiestudie blijkt er onduidelijkheid te bestaan over de detailleringsgraad waaraan het MER op strategisch niveau (en de passende beoordeling) tijdens de onderzoeksfase moet voldoen.

Nochtans zijn in het Decreet Complexe Projecten enkele specifieke bepalingen opgenomen die de afstemming van het effectonderzoek op het strategisch voorkeursbesluit in deze fase verankeren:

- artikel 2, 8° definieert de onderzoeksfase als de fase waarin een initiatief tot complex project in het licht van het te nemen voorkeursbesluit op zijn effecten wordt onderzocht;
- artikel 2, 19° voorkeursbesluit : het eerste besluit van de bevoegde overheid over een complex project, genomen bij de afronding van de onderzoeksfase en houdende vaststelling van een op strategisch niveau gekozen alternatief;
- artikel 8, §1 de alternatievenonderzoeksnota bevat een beschrijving van de wijze waarop de effecten van de redelijke alternatieven zullen worden onderzocht en beoordeeld in het licht van het te nemen voorkeursbesluit;
- artikel 8, §3: de dienst bevoegd voor milieueffectrapportage beslist over de reikwijdte en het detailleringsniveau van de informatie die in het MER moet worden opgenomen, in het licht van het te nemen voorkeursbesluit;
- artikel 9, tweede lid: het geïntegreerde effectenonderzoek omvat ten minste het ruimtelijke en het milieugerelateerde effectenonderzoek op strategisch niveau;
- artikel 10: het ontwerp van MER houdt rekening met het detailleringsniveau van het te nemen voorkeursbesluit en met de doelstellingen en de geografische werkingssfeer van het geplande complexe project.

Er wordt gerefereerd aan het specifiek karakter van het voorkeursbesluit en het detailleringsniveau daarvan. Aangezien de vereiste detailleringsgraad van het MER aldus sterk dossiergebonden is en telkens in concreto moet worden beoordeeld, is het niet wenselijk noch haalbaar decretaal concreet aan te geven in welke mate het MER op strategisch niveau gedetailleerd moet zijn.

14. Het moge echter wel duidelijk zijn dat gelet op de specificiteit van de procedure in 2 fases, waarbij de eerste fase de vaststelling van een voorkeursbesluit beoogt en pas in een tweede fase concretere plannen en projecten worden uitgewerkt, ook de scope van het MER hierop moet worden afgestemd.

Dit wordt ook zo voorzien in de plan-m.e.r.-richtlijn: artikel 5, lid 2 bepaalt: *“Het krachtens lid 1 opgestelde milieuraapport bevat de informatie die redelijkerwijs mag worden vereist, gelet op de stand van kennis en beoordelingsmethoden, de inhoud en het detailleringsniveau van het plan of programma, de fase van het besluitvormingsproces waarin het zich bevindt en de mate waarin bepaalde aspecten beter op andere niveaus van dat proces kunnen worden beoordeeld, teneinde overlappende beoordelingen te vermijden”*.

15. Gelet op bovenvermelde blijvende vragen en onduidelijkheid, worden terzake enkele verduidelijkingen opgenomen in het Decreet Complexe Projecten. Deze worden toegevoegd aan de artikelen 8 en 10 van het decreet. Deze verduidelijkingen hebben tot doel decretaal nog meer houvast te bieden om de scope van het effectonderzoek in de onderzoeksfase af te bakenen en toe te spitsen op het voorkeursbesluit dat zich op strategisch niveau situeert.

Volgende verduidelijkingen aan het Decreet Complexe Projecten worden voorzien:

- In artikel 8 wordt uitdrukkelijk opgenomen dat er in de alternatievenonderzoeksnota rekening mee wordt gehouden dat het te nemen voorkeursbesluit zich bevindt in de onderzoeksfase op strategisch niveau en dat aspecten die qua detailleringsniveau redelijkerwijze niet relevant zijn voor het te nemen voorkeursbesluit beter in de uitwerkingsfase kunnen worden onderzocht en beoordeeld. In de alternatievenonderzoeksnota wordt de reikwijdte en het detailleringsniveau van het MER afgestemd op de inhoud en het detailleringsniveau van het te nemen voorkeursbesluit.
- Artikel 10, eerste lid, dat bepaalt dat het ontwerp van MER wordt gebaseerd op de inhoudsvereisten vermeld in het DABM, wordt aangevuld om te verduidelijken dat hierbij rekening moet worden gehouden met de afbakening van de scope zoals deze blijkt uit de alternatievenonderzoeksnota, de opmerkingen en adviezen en de beslissing van team Mer over de inhoudsafbakening van het MER.

16. Het geïntegreerd onderzoek op strategisch niveau levert de onderbouwing voor een gelijkwaardige afweging van de alternatieven, ter onderbouwing van de keuzes in het voorkeursbesluit. Die keuzes situeren zich op een strategisch niveau gezien pas in het projectbesluit het plan (onderdeel RUP) en project (onderdeel vergunning) worden vastgesteld. In het geïntegreerd plan-/project-MER van de uitwerkingsfase worden bijgevolg het voorkeursalternatief en de milderende maatregelen verder uitgewerkt en onderzocht.

Aandachtspunt hierbij is dat bij complexe projecten met impact op speciale beschermingszones (SBZ) de definitieve vaststelling van het voorkeursbesluit mede afhangt van de uitkomst van de passende beoordeling. Dat houdt in dat het voorkeursbesluit enkel definitief vastgesteld kan worden nadat de bevoegde overheid de zekerheid heeft verkregen dat het besluit niet zal leiden tot een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de SBZ in kwestie, tenzij er geen minder schadelijke alternatieve oplossingen voor die SBZ zijn en het project om dwingende redenen van groot openbaar belang toch moet worden gerealiseerd, in welk geval alle nodige compenserende maatregelen genomen moeten worden (cf. art. 16 van het Decreet Complexe Projecten).

Ook de passende beoordeling moet in deze fase evenwel afgestemd zijn op het plan dat er het voorwerp van uitmaakt. In deze is het met name het voorgenomen voorkeursbesluit dat aan een passende beoordeling moet worden onderworpen. In artikel 9 wordt momenteel echter een passende beoordeling over het complex project vereist. Dit is te ruim voor de fase waarin het project zich bevindt: in de onderzoeksfase moet, net zoals de ruimere effectbeoordeling, de passende beoordeling uitgevoerd worden op maat van het vast te stellen besluit in die fase, met name het voorkeursbesluit. Dit blijkt ook uit artikel 16 van het Decreet Complexe Projecten dat de passende beoordeling over het voorkeursbesluit regelt.

Artikel 9 wordt daarom aangepast in functie van een onderzoek in de passende beoordeling van de mogelijk betekenisvolle effecten van het voorkeursbesluit.

3. Versnelde annulatieprocedure tegen het voorkeursbesluit bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen

17. Bij de opmaak van het Decreet Complexe Projecten werd ervoor geopteerd om het voorkeursbesluit als een 'point of no return' te beschouwen waarop al een rechterlijke toetsing mogelijk is. Na het tot stand komen van een voorkeursbesluit, geldt het gekozen strategische alternatief als vaststaande leidraad voor de overheid bij de verdere procedurestappen richting definitief projectbesluit.

18. Het voorkeursbesluit wordt immuun voor wettigheidstoetsing van zodra de beroepstermijn om het besluit aan te vechten bij de Raad van State (of in de toekomst de RvVb²) verstreken is zonder dat een tijdig beroep werd ingesteld tegen dit voorkeursbesluit. Dit is belangrijk in het licht van de bedoeling van de decreetgever om de complexe-projectenprocedure te trechteren richting een bepaalde oplossing die achteraf niet meer ter discussie gesteld kan worden.

Teneinde de uitwerkingsfase richting definitief projectbesluit niet nodeloos te vertragen, is het dan ook essentieel dat de RvVb snel tot een uitspraak komt indien het voorkeursbesluit wordt aangevochten middels een annulatieberoep bij de RvVb. Daarbij kan ook worden gewezen op artikel 35, tweede lid van het DBRC-decreet waarin wordt gestipuleerd dat de RvVb, in geval het de bestreden beslissing geheel of gedeeltelijk vernietigt, ertoe gehouden is alle aangevoerde middelen te beslechten. Dit laat de bevoegde overheid toe om, na vernietiging door de RvVb, bij de vaststelling van een nieuw voorkeursbesluit rekening te houden met het oordeel van de RvVb.

19. Omwille van het groot maatschappelijk en ruimtelijk-strategisch belang van complexe projecten is het redelijk en billijk dat voor wat betreft voorkeursbesluiten wordt bepaald dat deze beroepen bij voorrang en binnen een ordetermin van zes maanden worden behandeld bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVb).

4. Andere optimalisaties

20. Afstemming met het Gemeentewegendecreet

In het Gemeentewegendecreet wordt verankerd dat de beslissing tot aanleg, wijziging of opheffing van een gemeenteweg (m.i.v. buurtwegen) louter door de gemeenteraad kan worden goedgekeurd.

Dit staat in tegenstelling tot artikel 40, eerste lid, 2° en 3°, van het Decreet Complexe Projecten waar verankerd is dat deze beslissingen deel uitmaken van het projectbesluit en waarbij dus ook de Vlaamse Regering of de provincieraad die beslissing kunnen nemen.

Die keuze bij de opmaak van het Decreet Complexe Projecten was ingegeven door de noodzaak om de besluitvorming over een complex project niet te versnipperen over verschillende bestuursniveaus en zo de noodzakelijke versnelling van investeringsprojecten mogelijk te maken.

² decreet van 14 juli 2023 tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen, BS 28 augustus 2023.

Doordat in het Gemeentewegendecreet geen aanpassing van het Decreet Complexe Projecten was opgenomen, is er nu onduidelijkheid over hoe om te gaan met een projectbesluit waar de lokale wegenis aangepast wordt.

Afstemming met het Gemeentewegendecreet is bijgevolg nodig om mogelijk te maken dat de 'zaak der wegen' ook in een projectbesluit kan worden beslist, zodat de besluitvorming uniform bij één bevoegdheidsniveau wordt gehouden.

21. Digitalisering

Momenteel is er vaak onduidelijkheid of de plannen en de onderzoeken uitgeprint ter inzage gelegd moeten worden in de betrokken gemeenten.

Artikel 15, §1, van het Decreet Complexe Projecten geeft dit aan als volgt: "*Tijdens het openbaar onderzoek worden de volgende documenten ter inzage gelegd*".

Dit wordt aangevuld als volgt: 'analoog of digitaal ter inzage gelegd'.

Idem voor artikel 24 van het Decreet Complexe Projecten.

B.3. Implementatie

22. Wetgevingstechnisch dient in een tekst die verschillende regelingen wijzigt van dezelfde rang, een chronologische volgorde gehanteerd te worden, te beginnen met de oudste regeling. Het zwaartepunt betreft echter de wijzigingen aan het decreet Complexe Projecten.

23. Voorliggend decreet treedt in werking 10 dagen na de publicatie in het Belgisch Staatsblad.

Wat betreft de versnelde behandeling bij de RvVb tegen definitief vastgestelde voorkeursbesluiten, is het zo dat deze versnelling maar kan voor beroepen, ingediend vanaf de inwerkingtreding van de versnelde behandeling. Er wordt niet ingegrepen op lopende procedures.

C. Totstandkomingsprocedure

C.1. Algemeen

24. Het voorontwerp van decreet werd voor de eerste keer principieel goedgekeurd op de Vlaamse Regering van 17 november 2023. (VR 2023 1711 DOC.1506)

De Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen ("Minaraad") en de Vlaamse Strategische Adviesraad voor Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed ("SARO") hebben een gezamenlijk advies gegeven op 1 december 2023.

De Mobiliteitsraad van Vlaanderen ("MORA") en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen ("SERV") hebben een gezamenlijk advies gegeven op respectievelijk 30 november 2023 en 4 december 2023.

Deze adviezen en een bespreking ervan, is hieronder opgenomen in luik 2.

De Raad van State heeft advies 75.048/16 gegeven op 8 februari 2024.

De wijzigingen aan het ontwerp naar aanleiding van dit advies of de motivatie om de ontwerp teksten niet te wijzigen, worden besproken in luik 3.

C.2. Strategische adviesraden

1. Advies van de Minaraad en van de SARO van 1 december 2023

25. De SARO en Minaraad stellen vast dat het ontwerpdecreet - in navolging van de in 2021 uitgevoerde evaluatiestudie m.b.t. de aanpak van complexe projecten - een aantal kleine efficiëntiewinsten doorvoert aan de betreffende regelgeving met het oog op een betere werkbaarheid en rechtszekerheid van het instrument complexe projecten. Voor grondige wijzigingen aan complexe projecten is verder en meer diepgaand onderzoek nodig.

26. De SARO en Minaraad bevestigen het belang van het statuut van het voorkeursbesluit als een 'point of no return' en vragen meer toelichting bij de bepalingen van het ontwerpdecreet die dit statuut bevestigen.

In dat verband kan worden verwezen naar de algemene toelichting, meer bepaald punten B.2.1 en B.2.3. Artikel 45, tweede lid, van het Decreet Complexe Projecten bepaalt nu reeds dat het beroep tegen een definitief vastgesteld projectbesluit geen betrekking meer kan hebben op "de inhoud en de rechtsgevolgen van het voorkeursbesluit". In de parlementaire werken wordt gesteld dat het voorkeursbesluit bijgevolg definitief wordt eens de beroepstermijnen tegen dit besluit verlopen zijn. Dit wordt met huidig ontwerpdecreet o.m. versterkt door de versnelde annulatieprocedure die bij de RvVb wordt ingericht in verband met voorkeursbesluiten. Dit is belangrijk in het licht van de bedoeling van de decreetgever om de complexe-projectenprocedure te trechteren richting een bepaalde oplossing die achteraf niet meer ter discussie gesteld kan worden. Op die manier wordt de uitwerkingsfase richting definitief projectbesluit niet nodeloos vertraagd.

27. De raden hebben bedenkingen bij de voorrangsprocedure die bij de RvVb wordt ingevoerd voor vernietigingsberoepen tegen een definitief vastgesteld voorkeursbesluit omdat dit zou impliceren dat andere dossiers, die ook maatschappelijk relevant kunnen zijn, langer moeten wachten.

Gelet op het beperkt aantal complexe projecten die jaarlijks worden opgestart, is de impact op andere dossiers evenwel beperkt. Bovendien is het omwille van het groot maatschappelijk en ruimtelijk-strategisch belang van complexe projecten redelijk en billijk dat deze beroepen bij voorrang worden behandeld.

28. De SARO en Minaraad ondersteunen de gewijzigde werkwijze om voor wat betreft complexe projecten op gewestelijk niveau geen kennisgeving bij de Vlaamse Regering te voorzien over het voorontwerp van voorkeursbesluit/projectbesluit. De raden achten het wel noodzakelijk dat er parallel aan het openbaar onderzoek n.a.v. het ontwerp voorkeursbesluit/projectbesluit een uitdrukkelijke adviesvraag wordt gericht aan de betrokken lokale besturen.

Op dat punt voorziet het Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2014 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten nu reeds dat over het ontwerp voorkeursbesluit/projectbesluit advies wordt gevraagd aan het college van burgemeester en schepenen van de betrokken gemeenten en de deputaties van de betrokken provincies.

29. Wat betreft het niveau van het geïntegreerd onderzoek in de onderzoeksfase erkennen de SARO en Minaraad dat het ontwerpdecreet een aantal verduidelijkingen aanbrengt met het doel om decretaal meer houvast te bieden om de scope van het effectenonderzoek in de onderzoeksfase af te bakenen en toe te spitsen op het voorkeursbesluit dat zich op strategisch niveau situeert. De raden kunnen deze toevoegingen en aanpassingen ondersteunen. SARO en Minaraad

benadrukken evenwel terecht dat in het geïntegreerd effectenonderzoek in de onderzoeksfase alle aspecten onverminderd meegenomen moeten worden om alle effecten en de ermee gepaarde gaande kosten op strategisch niveau tegen elkaar af te wegen, zodanig dat een weloverwogen en maatschappelijke gedragen keuze van voorkeursalternatief kan worden gemaakt

30. De raden gaan tenslotte akkoord met de voorgestelde afstemming met het Gemeentewegendecreet.

2. Advies van de MORA en van de SERV van 30 november 2023 en 4 december 2023

31. De MORA en de SERV erkennen dat met het ontwerpdecreet enkele goede en duidelijke stappen worden gezet om de procedure van de complexe projecten efficiënter te maken, de doorlooptijd te verkorten en de rechtszekerheid te verbeteren.

32. De raden hebben wel nog enkele bedenkingen. Een aantal van deze bedenkingen komen overeen met het advies van de SARO en Minaraad zodat voor een reactie op deze bedenkingen kan worden verwezen naar de bovenstaande bespreking van het advies van de SARO en Minaraad.

33. De MORA en de SERV stellen voor om in verband met de mogelijkheid om plannen en onderzoeken digitaal of analoog ter inzage te leggen, dezelfde formulering te gebruiken als in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, namelijk dat de documenten ter inzage moeten worden gelegd en dat dit dan in de praktijk zowel digitaal als analoog kan.

Omdat er momenteel vaak onduidelijkheid is of plannen en onderzoeken uitgeprint ter inzage gelegd moeten worden in de betrokken gemeenten tijdens het openbaar onderzoek, is het aangewezen dit te verduidelijken.

34. De raden gaan akkoord met artikel 17 van het voorontwerp van decreet in verband met het Gemeentewegendecreet, maar dringen erop aan om daarbij artikel 6, §5 van het Decreet Complexe Projecten ten volle te respecteren. Dat artikel stelt dat bij een complex project waarbij voor verschillende projectonderdelen twee of meer overheden bevoegd zijn, de bevoegde overheid voor vaststelling van het projectbesluit, in onderling overleg moet worden aangeduid, en dat hieraan afspraken en voorwaarden kunnen worden gekoppeld. Dat is het geval wanneer het project de wijziging van een gemeenteweg omvat waarover anders de gemeenteraad een uitspraak zou moeten doen. Het decreet voorziet dus de mogelijkheid dat een betrokken overheid, in dit geval een gemeente, een andere overheid als bevoegde overheid pas aanwijst als bepaalde bezorgdheden meegenomen worden en voorwaarden worden vervuld of afspraken worden gemaakt.

C.3. Raad van State

35. De Raad van State bracht op 8 februari 2024 advies 75.048/16 uit over het voorliggende voorontwerp van decreet.

In een voorafgaande opmerking verwijst de Raad van State naar haar advies 72.576/AV van 15 februari 2023 waarin de algemene vergadering van de afdeling Wetgeving van de Raad van State besloot dat het voorontwerp van decreet dat de jurisdictionele beroepen tegen onder meer definitieve voorkeursbesluiten en projectbesluiten toeweest aan de Raad voor Vergunningsbetwistingen geen

doorgang kon vinden. Voor een antwoord op dit advies van de Raad van State kan worden verwezen naar de memorie van toelichting bij het decreet van 14 juli 2023 tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen. (VI. Parl. 1726 (2022-2023) nr.1)

36. De Raad van State heeft een aantal bedenkingen bij de wijzigingen aan het DBRC-decreet waarmee wordt voorzien in een bijzondere rechtspleging voor de beroepen tot vernietiging ingesteld tegen een definitief vastgesteld voorkeursbesluit. De Raad verwijst onder meer naar het Verdrag van Aarhus en de project-MER-richtlijn om aan te geven dat de rechtmatigheid van vergunningen voor projecten, zowel ten gronde als wat de gevolgde procedure betreft, het voorwerp moeten kunnen uitmaken van een toetsing door een rechtscollege of door enig ander onafhankelijk en onpartijdig orgaan. Een beperking op het recht op toegang tot de rechter kan gerechtvaardigd zijn "voor zover zij bij wet is ingesteld, de wezenlijke inhoud van vornoemd recht eerbiedigt en, onder eerbiediging van het evenredigheidsbeginsel, noodzakelijk is en daadwerkelijk beantwoordt aan de door de Europese Unie erkende doelstellingen van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. Het door artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie gewaarborgde recht op effectieve rechterlijke bescherming bestaat onder meer uit het beginsel van wapengelijkheid dat inhoudt dat elke partij een redelijke mogelijkheid moet worden geboden om haar zaak onder zodanige omstandigheden voor te dragen dat zij ten opzichte van de tegenpartij niet wezenlijk wordt benadeeld. De Raad van State stelt dat de ontworpen wijziging weliswaar een versnelde uitspraak ten gronde beoogt maar ten koste gaat van enkele procedurele waarborgen zoals de redelijke termijn waarover partijen beschikken om verweer te voeren en de wapengelijkheid tussen de procespartijen.

De ontworpen wijziging vervangt de gewone rechtspleging bij de RvVb door een "voorrangsprocedure" waarbij aan een verzoekende partij niet langer een termijn wordt verleend om een schriftelijk wederantwoord te geven op de schriftelijke antwoorden van de verweerder. Nochtans leidt deze voorrangsprocedure tot een arrest over de grond van de zaak en heeft een voorkeursbesluit volgens de Raad belangrijke rechtsgevolgen. Volgens de Raad van State biedt de memorie van toelichting geen redelijke verantwoording om een verzoekende partij in dit soort zaken de procedurele waarborg in de gewone rechtspleging van een redelijke termijn om haar verweer schriftelijk te voeren na kennisname van het administratief dossier en de daarop gesteunde antwoorden van de verwerende partij, te ontnemen en op die manier in te grijpen op de wapengelijkheid tussen de procespartijen ten nadele van de verzoekende partij. Het wegvallen van de mogelijkheid tot schriftelijke repliek op, al naargelang het geval, de memorie van antwoord of de antwoordnota van de verwerende partij binnen een daarvoor vooropgestelde redelijke termijn, is volgens de Raad van State niet verenigbaar met het recht op tegenspraak en de wapengelijkheid die zijn vervat in artikel 9 van het Verdrag van Aarhus, artikel 19, lid 1, tweede alinea van het VEU, artikel 47 van het Handvest en artikel 11 van de project-MER-richtlijn.

37. Om aan deze opmerking van de Raad van State tegemoet te komen zou een mogelijkheid tot schriftelijke repliek moeten worden ingeschreven. In dergelijk scenario moeten de nota's van de verschillende partijen tussendoor ook nog worden betekend aan de andere partijen door de griffier zodat de meerwaarde van de bijzondere rechtspleging teniet wordt gedaan en in feite wordt aangesloten bij de gewone vernietigingsprocedure. Om tegemoet te komen aan de opmerking van de Raad van State wordt de bijzondere rechtspleging geschrapt. Het principe dat beroepen gericht tegen voorkeursbesluiten bij voorrang moeten worden behandeld door de RvVb wordt wel behouden en versterkt door in artikel 21/1 van het DBRC-

decreet in te schrijven dat beroepen tegen een definitief vastgesteld voorkeursbesluit moeten worden behandeld binnen een ordetermin van zes maanden.

38. Met betrekking tot de artikelen 5, 6, 7 en 12 van het voorontwerp stelt de Raad van State dat de ontworpen bepalingen moeten garanderen dat aan de plan-MER-richtlijn en de project-MER-richtlijn is voldaan. In het kader van de project-MER-richtlijn heeft het Hof van Justitie gesteld dat wanneer het nationale recht voorschrijft dat de vergunningprocedure in verschillende fasen verloopt, de milieueffectbeoordeling van een project in beginsel moet worden verricht zodra het mogelijk is alle milieueffecten die het project kan hebben, te bepalen en te beoordelen. Wanneer dus één van deze fasen een basisbesluit is en de andere een uitvoeringsbesluit, dat niet mag afwijken van de in het basisbesluit vastgelegde parameters, moet het milieueffect dat het project kan hebben, worden vastgesteld en beoordeeld in de procedure betreffende het basisbesluit. Alleen indien dit effect pas in de procedure betreffende het uitvoeringsbesluit kan worden vastgesteld, moet de beoordeling in de loop van deze laatste procedure plaatsvinden.

De wijzigingen die met het voorontwerp worden doorgevoerd in de onderzoeksfase die leidt tot een voorkeursbesluit in de gecoördineerde plan-project-MER-procedure, impliceren dat de informatie die beschikbaar moet zijn en aan een openbaar onderzoek wordt onderworpen, minder concreet mag zijn vermits de detaillering in het alternatievenonderzoek "die niet relevant is voor het te nemen voorkeursbesluit moet uitgesteld worden naar de uitwerkingsfase om overlapping van beoordeling te voorkomen. De concrete informatie en de effectenbeoordelingen komen aldus tot stand in een latere fase van de vergunningsprocedure.

De Raad van State vraagt zich af hoe met de bij het voorontwerp gewijzigde gecoördineerde plan-project-MER-procedure voor complexe projecten kan worden voldaan aan artikel 5, lid 1, van de project-MER-richtlijn, dat bepaalt dat een milieueffectenbeoordelingsrapport ten minste (onder meer) de volgende informatie moet bevatten:

" (...)

d) een beschrijving van de redelijke alternatieven die de opdrachtgever heeft onderzocht, die relevant zijn voor het project en de specifieke kenmerken ervan, met opgave van de belangrijkste motieven voor de gekozen optie, in het licht van de milieueffecten van het project; (...)

f) alle in bijlage IV bedoelde aanvullende informatie die van belang is voor de specifieke kenmerken van een bepaald project of projecttype en voor de milieuaspecten die hierdoor kunnen worden beïnvloed".

39. Hierop kan worden geantwoord dat de wijzigingen in de onderzoeksfase niet los kunnen worden gezien van de verdere opzet van de procedure Complexe Projecten. In deze procedure is er een sterke focus op een continue toetsing van de verschillende fasen in het ontwerp van het project (van strategisch naar uitwerking en uitvoering) en de beoordeling van de effecten in het geïntegreerd effectenonderzoek. De procedure is er in een onderzoeksfase op gericht om te komen tot een voorkeursbesluit op strategisch niveau met een geïntegreerd effectenonderzoek dat dan ook op strategisch niveau wordt gevoerd, terwijl slechts in de uitwerkingsfase gewerkt zal kunnen worden naar een finaal projectbesluit op uitvoeringsniveau waarbij de milieueffectrapportage vervolgens vanuit het uitvoeringsniveau bekeken zal kunnen worden. Op deze manier worden de potentiële milieueffecten van de redelijke alternatieven die reeds op strategisch niveau gekend zijn in de onderzoeksfase beoordeeld, en aan het publiek en adviesinstanties voorgelegd, en kan er in de procedure rekening gehouden worden met tussentijdse conclusies in het effectenonderzoek zonder dat de uitwerkingsfase, (die enkele jaren in beslag kan nemen), wordt afgewacht.

Zowel in de alternatievenonderzoeksnota (in de onderzoeksfase) als in de projectonderzoeksnota (in de uitwerkingsfase) worden de redelijkerwijs te onderzoeken alternatieven en het onderzoek naar de effecten hiervan betrokken, respectievelijk op strategisch niveau en op uitvoeringsniveau. Het wijzigen van artikel 18 geeft immers de mogelijkheid om ook in de uitwerkingsfase de beoordeling van mogelijke alternatieven op uitvoeringsniveau te integreren, en voor te leggen voor inspraak en advies.

40. De Raad van State verwijst in haar advies tenslotte naar de artikelen 10 en 15 van het voorontwerp van decreet die in het kader van het openbaar onderzoek met betrekking tot een ontwerp van voorkeursbesluit (artikel 10) en een ontwerp van projectbesluit (artikel 15) voortaan “analoog of digitaal ter inzage” worden gelegd in het gemeentehuis van de betrokken gemeenten. De Raad van State brengt haar advies 57.671/1/V van 14 augustus 2015 over een ontwerp dat heeft geleid tot het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 ‘tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning’ in herinnering en wijst op het recht op maatregelen die een effectief gebruik van de digitale inzagemogelijkheid mogelijk maken, en aan de mogelijkheid om te voorzien in een niet-digitaal alternatief.

De Raad dringt er bijgevolg op aan dat moet worden gewaarborgd dat een louter digitale terinzagelegging gepaard gaat met maatregelen die het effectief mogelijk maken voor iedereen, ook voor personen die onvoldoende vertrouwd zijn met die digitale raadpleging, om een voldoende inzicht te krijgen in het beoogde project, zodat zij hun opmerkingen en bezwaren met kennis van zaken kenbaar kunnen maken. Dit kan uitdrukkelijk worden voorgeschreven in de ontworpen bepaling, maar er moet in elk geval in de praktijk op worden toegezien bij de terinzagelegging. Aan deze suggestie van de Raad wordt tegemoet gekomen door een aanvulling in artikel 15 en 24 Decreet Complexe Projecten, identiek met de aanvulling die op suggestie van de Raad van State werd aangebracht in het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit decreet behoort tot de bevoegdheid van het Vlaams Gewest.

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. (bevoegdheid)

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges

Artikel 2. (Behandeling bij voorrang RvVb) (art. 21/1)

Met het decreet van 14 juli 2023 tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen, wordt de RvVb bevoegd voor de behandeling van beroepen tegen besluiten tot definitieve vaststelling van ruimtelijk uitvoeringsplannen en stedenbouwkundige verordeningen en beroepen tegen definitieve voorkeursbesluiten en projectbesluiten inzake complexe projecten.

Omwille van het groot maatschappelijk en ruimtelijk-strategisch belang van complexe projecten is het redelijk en billijk dat beroepen bij de RvVb gericht tegen definitief vastgestelde voorkeursbesluiten bij voorrang worden behandeld.

Daarom wordt in artikel 21/1 van het DBRC-decreet ingeschreven dat in een zaak gericht tegen een definitief vastgesteld voorkeursbesluit, een arrest moet worden uitgesproken binnen een ordetermin van zes maanden na de neerlegging van het verzoekschrift.

Op die manier wordt een gelijkaardige regeling uitgewerkt zoals voorzien in het ontwerpdecreet tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat betreft de inplanting van windturbines, zoals definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 9 februari 2024. (VR 2024 0902 DOC.0158/1) Met dit ontwerpdecreet wordt eveneens een behandeling bij voorrang ingeschreven in artikel 21/1 van het DBRC-decreet door de Raad voor Vergunningsbetwistingen voor beroepsprocedures tegen grootschalige windturbines, met een ordetermin van negen maanden.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten

Artikel 3. (inhoud procesnota) (art. 5, §2, tweede lid)

Artikel 5, §2, van het Decreet Complexe Projecten bevat de verplichting om een evolutieve en indicatieve procesnota bij te houden, waarin wordt aangegeven welke procesaanpak wordt gevolgd om invulling te geven aan de principes vermeld in paragraaf 1. Deze procesnota wordt openbaar gemaakt.

De verplichting om in de procesnota ook de procesverantwoordelijke en de actoren te vermelden die relevant zijn bij de beoordeling van een complex project, heeft in de praktijk geen meerwaarde en wordt daarom geschrapt.

Artikel 4. (detailleringsgraad alternatievenonderzoeksnota) (art. 8)

Met de wijzigingen voorgesteld in artikel 5 en 7 wordt de bedoelde scope van het effectonderzoek in de onderzoeksfase nader geduid. Het tweede lid dat wordt toegevoegd aan artikel 8, §1, van het Decreet Complexe Projecten, is geïnspireerd op bovenvermeld artikel 5, lid 2 van de plan-m.e.r.-richtlijn. Er moet in de effectbeoordeling bewust omgegaan worden met het onderscheid tussen de onderzoeksfase en de uitwerkingsfase. Detaillering in het onderzoek die niet relevant is voor het te nemen voorkeursbesluit moet uitgesteld worden naar de uitwerkingsfase om overlapping van beoordeling te voorkomen.

Met het derde lid dat wordt toegevoegd aan artikel 8, §1, van het Decreet Complexe Projecten wordt expliciet opgenomen dat reikwijdte, detailleringsniveau en inhoud van het MER afgestemd moeten worden op de inhoud en het detailleringsniveau van het te nemen voorkeursbesluit. Voor zover dit nog niet duidelijk zou zijn op basis van de huidige bepalingen van het decreet Complexe Projecten, wordt dit nu uitdrukkelijk bevestigd.

Artikel 5. (passende beoordeling geïntegreerd effectenonderzoek) (art. 9)

Bij complexe projecten met impact op speciale beschermingszones (SBZ) hangt de definitieve vaststelling van het voorkeursbesluit mede af van de uitkomst van de passende beoordeling.

Ook de passende beoordeling moet in deze fase evenwel afgestemd zijn op het plan dat er het voorwerp van uitmaakt. In deze is het met name het voorgenomen voorkeursbesluit dat aan een passende beoordeling moet worden onderworpen. In artikel 9 wordt momenteel echter een passende beoordeling over het complex project vereist. Dit is te ruim voor de fase waarin het project zich bevindt, in de onderzoeksfase moet, net zoals de ruimere effectbeoordeling, de passende beoordeling uitgevoerd worden op maat van het vast te stellen besluit in die fase, met name het voorkeursbesluit. Dit blijkt ook uit artikel 16 van het decreet Complexe Projecten dat de passende beoordeling over het voorkeursbesluit regelt. Artikel 9 wordt daarom aangepast in functie van een onderzoek in de passende beoordeling van de mogelijk betekenisvolle effecten van het voorkeursbesluit.

Artikel 6. (inhoud ontwerp van MER) (art. 10)

In het eerste lid van artikel 10 van het decreet Complexe Projecten wordt voorzien dat de inhoud van het ontwerp van MER wordt gebaseerd op de inhoudsvereisten van het DABM. De verwoording "gebaseerd op" wijst er reeds op dat de inhoudsvereisten niet één op één ingevuld kunnen worden maar een basis vormen. In het tweede lid worden daar reeds handvaten voor gegeven "*Het ontwerp van MER houdt rekening met het detailleringsniveau van het te nemen voorkeursbesluit en met de doelstellingen en de geografische werkingssfeer van het geplande complexe project.*" Ook hier zal de voorliggende wijziging voor een bijkomende verduidelijking zorgen. Door expliciet de verwijzing naar de alternatievenonderzoeksnota, de opmerkingen en adviezen erover en de beslissing van team Mer toe te voegen bij het eerste lid, blijkt dat de inhoud van het MER daarop afgestemd moet worden. De aanpassingen via artikel 5 aan de bepaling die de alternatievenonderzoeksnota regelt, werken op deze manier eveneens door in het artikel dat de inhoud van het MER regelt.

Artikel 7. (geïntegreerd effectenonderzoek voorkeursbesluit) (art. 11, §2)

Artikel 11, §2, van het Decreet Complexe Projecten stelt dat de synthesesnota en het voorontwerp van voorkeursbesluit aan de adviesinstanties moet worden bezorgd die uitgenodigd worden op een adviesvergadering.

Aangezien adviesinstanties moeten beschikken over alle relevante informatie om met kennis van zaken advies te kunnen uitbrengen, is het belangrijk dat ook de effectenonderzoeksrapporten worden bezorgd.

Daarnaast moet deze informatie niet enkel bezorgd worden aan de adviesinstanties vermeld in artikel 8, §2, eerste lid, maar ook aan de adviesinstanties vermeld in artikel 8, §2, derde lid (i.g.v. grensoverschrijdende effecten). Daarom wordt de verwijzing naar artikel 8, §2 in artikel 11, §2, aangepast.

Artikel 8. (ontwerp voorkeursbesluit) (art. 14, tweede lid)

In artikel 14 van het Decreet Complexe Projecten worden de verplichte onderdelen van het ontwerp van voorkeursbesluit opgesomd. In het tweede lid, punt 7°, wordt bepaald dat het ontwerp van voorkeursbesluit het volgende bevat:

"7° in voorkomend geval, de wijze waarop zal worden afgeweken van :

a) de ruimtelijke beleidsplannen of het richtinggevend en bindende gedeelte van de ruimtelijke structuurplannen;

b) de voorschriften van plannen van aanleg en van ruimtelijke uitvoeringsplannen;"

Om duidelijk te maken dat dergelijke afwijkingen enkel mogelijk zijn mits het naleven van de voorwaarden en modaliteiten zoals bepaald in artikel 13 van het Decreet Complexe Projecten, wordt in dit punt 7° uitdrukkelijk de link gelegd met artikel 13.

Artikel 9. (terinzagelegging voorkeursbesluit) (art. 15)

Punt 1°

Momenteel is er vaak onduidelijkheid of plannen en onderzoeken uitgeprint ter inzage gelegd moeten worden in de betrokken gemeenten tijdens het openbaar onderzoek.

Artikel 15, §1, van het Decreet Complexe Projecten stelt hierover: *"Tijdens het openbaar onderzoek worden de volgende documenten ter inzage gelegd"* en dat deze terinzagelegging gebeurt in het gemeentehuis.

Voorstel is om uitdrukkelijk in te schrijven dat de nodige documenten zowel analoog als digitaal ter inzage kunnen liggen. De wijze waarop deze documenten desgevallend digitaal ter inzage liggen, wordt niet bepaald. De gemeente kan een computer ter beschikking stellen ten behoeve van de burger waarop de documenten kunnen geraadpleegd worden, via een weblink of op een digitale drager.

Punt 2°

In artikel 15, §1, tweede lid, 4°, van het Decreet Complexe Projecten wordt nog verwezen naar artikel 12 dat evenwel werd opgeheven bij decreet van 1 juli 2016 tot wijziging van de regelgeving voor ruimtelijke uitvoeringsplannen teneinde de planmilieueffectrapportage en andere effectbeoordelingen in het planningsproces voor ruimtelijke uitvoeringsplannen te integreren door wijziging van diverse decreten. Dit wordt nu rechtgezet.

Punt 3°

Met punt 3° wordt tegemoetgekomen aan een opmerking van de Raad van State.

Artikel 10. (bekendmaking voorkeursbesluit) (art. 17, §1)

Gelet op de omvang van de documenten, het formaat van de bijhorende plannen e.d., wordt het voorkeursbesluit na definitieve vaststelling niet integraal, maar wel bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Ook ruimtelijke uitvoeringsplannen bijvoorbeeld worden op deze manier bekendgemaakt. De formulering wordt op dit punt afgestemd op gelijkaardige bepalingen uit de VCRO.

Artikel 11. (projectonderzoeksnota) (art. 18, §1)

Punt 1°

Een zorgvuldige en gelijkwaardige vergelijking van de alternatieven en varianten laat toe om op onderbouwde wijze aan te geven waarom bepaalde keuzes worden gemaakt in het voorontwerp en ontwerp van projectbesluit.

Op vlak van planning en efficiënte inzet van onderzoeksmiddelen is het onwerkbaar om alle inrichtingsalternatieven en uitvoeringsvarianten tot dit detailniveau te gaan uitwerken. Het uitwerken van alle mogelijke variaties en combinaties van variaties tot op het vereiste detailniveau biedt bovendien geen meerwaarde bij het afwegen van verschillende inrichtingsalternatieven en uitvoeringsvarianten.

Anderzijds moeten deze uitvoeringstechnische onderzoeken wel tijdig opgestart worden om de resultaten ervan mee in het voorontwerp projectbesluit te kunnen verwerken. Het uitvoeren van al deze onderzoeken is intensief en tijdrovend, hiermee kan niet gewacht worden tot de onderscheidende delen van het geïntegreerd onderzoek afgewerkt zijn. Het is dus noodzakelijk om voor deze verdere detailuitwerking een werkhypothese naar voor te schuiven die als basis zal dienen voor de verdere uitwerking.

Indien uit het geïntegreerd onderzoek elementen naar boven komen die het nodig maken om de werkhypothese bij te stellen, dan dient het gedetailleerd uitvoeringstechnisch onderzoek aangevuld/hernomen te worden.

Daarom wordt 18 §1, 2° van het Decreet Complexe Projecten verduidelijkt als volgt: *“in voorkomend geval, een afweging over andere op inrichtings- en uitvoeringsniveau redelijkerwijs te onderzoeken alternatieven en varianten”*. Dat betekent dat in de projectonderzoeksnota een afweging op hoofdlijnen kan gebeuren die wordt voorgelegd aan het publiek en adviesinstanties. Alle mogelijke alternatieven en varianten op inrichtings- of uitvoeringsniveau gedurende de volledige uitwerkingsfase meenemen betekent immers een grote rem op de doorlooptijd van het onderzoek en vraagt ook inzet van veel middelen.

Punt 2°

In artikel 18, §1, van het Decreet Complexe Projecten wordt verduidelijkt dat een projectonderzoeksnota kan gelden voor meerdere projectbesluiten, als het alternatief dat in het voorkeursbesluit op strategisch niveau gekozen is, resulteert in verschillende concrete projecten. Het voorkeursalternatief dat verankerd wordt in het voorkeursbesluit bevat vaak meerdere projectonderdelen.

Er kan geopteerd worden om al die verschillende onderdelen afzonderlijk via verschillende projectbesluiten uit te werken. Dit betekent dat dan telkenmale een projectonderzoeksnota en een geïntegreerd onderzoek (incl. MER) moet worden opgemaakt.

Er kan ook gekozen worden om het te realiseren project in al zijn onderdelen te beschrijven in de projectonderzoeksnota. In die projectonderzoeksnota wordt dan aangegeven dat het de bedoeling is om in stappen te werken met verschillende projectbesluiten (en/of omgevingsvergunningen), maar dat het geïntegreerd onderzoek globaal wordt aangepakt. Op die manier kan de samenhang tussen de verschillende onderdelen beschreven worden, zelfs als al duidelijk is dat het project niet in één stap zal gerealiseerd worden. Het geïntegreerd onderzoek in functie van het eerste projectbesluit bevat dan alle onderbouwing qua effectenanalyse (incl. MER). De beoordeling ervan betekent dan niet de afronding van het geïntegreerd onderzoek, maar voor een volgend projectbesluit (of omgevingsvergunning) kan dan verder gebouwd worden op die eerste versie van het geïntegreerd onderzoek.

Artikel 12. (geïntegreerd effectenonderzoek projectbesluit) (art. 21, §2)

Artikel 21, §2, van het Decreet Complexe Projecten stelt dat de synthesesnota en het voorontwerp van projectbesluit aan de adviesinstanties moet worden bezorgd, die ook uitgenodigd worden op een adviesvergadering.

Aangezien adviesinstanties moeten beschikken over alle relevante informatie om met kennis van zaken advies te kunnen uitbrengen, is het belangrijk dat ook de effectenonderzoeksrapporten worden bezorgd.

Daarnaast moet deze informatie niet enkel bezorgd worden aan de adviesinstanties vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, maar ook aan de adviesinstanties vermeld in artikel 18, §2, tweede lid (i.g.v. grensoverschrijdende effecten). Daarom wordt de verwijzing naar artikel 18, §2 in artikel 21, §2, aangepast.

Artikel 13. (ontwerp projectbesluit) (art. 23, derde lid)Punt 1°

In artikel 23 van het Decreet Complexe Projecten worden de verplichte onderdelen van het ontwerp van projectbesluit opgesomd. In punt 1° wordt aangegeven dat het ontwerp van projectbesluit het op uitvoeringsniveau gekozen alternatief moet bevatten, "weergegeven op grafische plannen of tekstueel omschreven". Deze laatste toevoeging is overbodig omdat het projectbesluit in voorkomend geval geldt als ruimtelijk uitvoeringsplan en als omgevingsvergunning.

Punt 2°

In het derde lid, punt 6° wordt bepaald dat het ontwerp van projectbesluit bevat:

"6° in voorkomend geval, de wijze waarop zal worden afgeweken van :

a) de ruimtelijke beleidsplannen of het richtinggevende en bindende gedeelte van de ruimtelijke structuurplannen;

b) de voorschriften van plannen van aanleg en van ruimtelijke uitvoeringsplannen;"

Om duidelijk te maken dat dergelijke afwijkingen enkel mogelijk zijn mits het naleven van de voorwaarden en modaliteiten zoals bepaald in artikel 22 van het Decreet Complexe Projecten, wordt in dit punt 6° uitdrukkelijk de link gelegd met artikel 22.

Punt 3°

In punt 7° van artikel 23, derde lid, wordt gesteld dat het ontwerp projectbesluit moet bevatten:

"7° de opgave als welke beslissingen vermeld in artikel 40 en 41 het projectbesluit geldt en, in voorkomend geval, de wijze waarop toepassing gemaakt wordt van artikel 41".

Dit artikel bevat dus geen verwijzing naar artikel 38 en 39 van het Decreet Complexe Projecten terwijl in deze artikelen nochtans is opgenomen dat het projectbesluit in voorkomend geval geldt als melding of omgevingsvergunningen, zoals vermeld in het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning.

Voor de volledigheid worden deze artikelen 38 en 39 nu toegevoegd in voormeld punt 7°.

In dit kader kan er worden op gewezen dat projectbesluiten niet op naam worden afgeleverd (in tegenstelling tot een reguliere omgevingsvergunning die door een bepaalde persoon moet worden aangevraagd). Dit heeft tot gevolg dat artikel 79 Omgevingsvergunningendecreet niet onverkort van toepassing is op projectbesluiten. Aangezien projectbesluiten niet op naam worden afgeleverd, kunnen deze per definitie zonder plichtplegingen worden overgedragen ook indien het projectbesluit voor bepaalde onderdelen betrekking heeft op een vergunningsplichtige exploitatie van een ingedeelde inrichting.

Het decreet complexe projecten is een proceduredecreet dat voorziet in een specifieke procedure voor een geïntegreerd vergunningen- en ruimtelijk planproces. Dit impliceert uiteraard dat de procedureregels van het Omgevingsvergunningendecreet niet van toepassing zijn op het projectbesluit dat geldt als vergunning. Zo is er in het kader van een projectbesluit geen ontvankelijkheids- en volledigheidsonderzoek zijn, gelden eigen regels voor de organisatie van het openbaar onderzoek en advisering, enz.... Uiteraard moet het projectbesluit dat geldt als omgevingsvergunning wel aan een aantal minimumvereisten voldoen. Het projectbesluit dat geldt als omgevingsvergunning moet bijvoorbeeld duidelijke plannen bevatten alsook een motivering dat het project voldoet aan de doelstellingen en inhoudelijke verplichtingen die zijn vastgesteld bij of krachtens de VCRO, DABM e.d. (cfr artikel 4 decreet complexe projecten). Daarbij kan o.m. worden gedacht aan de overeenstemming met de

goede ruimtelijke ordening, waarbij voor zover noodzakelijk of relevant, het project wordt beoordeeld aan de hand van aandachtspunten en criteria die betrekking hebben op de functionele inpasbaarheid, de mobiliteitsimpact, de schaal, het ruimtegebruik en de bouwdichtheid, visueel-vormelijke elementen, cultuurhistorische aspecten en het bodemreliëf, en op hinderaspecten, gezondheid, gebruiksgenot en veiligheid in het algemeen, in het bijzonder met inachtneming van de doelstellingen van artikel 1.1.4 VCRO; (cfr artikel 4.3.1, §2 VCRO).

De artikelen 38 en 39 van het Decreet Complexe Projecten bevatten uitdrukkelijk de toevoeging 'in voorkomend geval'. Het is dus zeker niet de bedoeling dat een projectbesluit sowieso in alle gevallen tevens moet gelden als omgevingsvergunning. De praktijk met de complexe projecten die de voorbije jaren werden opgestart, heeft geleerd dat het in bepaalde omstandigheden wenselijk kan zijn om in een eerste projectbesluit enkel de bestemmingswijziging (onderdeel dat geldt als RUP) door te voeren.

Punt 4°

Sedert de inwerkingtreding van de geïntegreerde plan-MER-RUP-procedure op 1 mei 2017, bestaat cfr. artikel 2.2.5, §2, VCRO de mogelijkheid om samen met het ruimtelijk uitvoeringsplan stedenbouwkundige verordeningen vast te stellen met voorschriften die niet als stedenbouwkundig voorschrift worden opgenomen in het ruimtelijk uitvoeringsplan. De betrokken voorschriften garanderen de uitvoering van maatregelen of het naleven van voorwaarden die het ruimtelijk uitvoeringsplan begeleiden en die uit het planningsproces resulteren, zonder dat deze voorschriften milieuvoorwaarden kunnen bepalen die rechtstreeks gelden voor individuele ingedeelde inrichtingen en activiteiten, zoals bedoeld in het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning of in titel V van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

Voorafgaandelijk aan of gelijktijdig met de beslissing over het ruimtelijk uitvoeringsplan kan de bevoegde overheid ook overeenkomsten met publiekrechtelijke rechtspersonen, met privaatrechtelijke rechtspersonen of met natuurlijke personen afsluiten om het ruimtelijk uitvoeringsplan te kunnen realiseren.

Deze instrumenten kunnen ook nuttig worden aangewend binnen de procedure complexe projecten en worden daarom toegevoegd aan het artikel 23, derde lid, van het Decreet Complexe Projecten dat de onderdelen van het ontwerp van projectbesluit opsomt.

Artikel 14. (terinzagelegging projectbesluit) (art. 24)

Punt 1°

Momenteel is er vaak onduidelijkheid of plannen en onderzoeken uitgeprint ter inzage gelegd moeten worden in de betrokken gemeenten tijdens het openbaar onderzoek.

Artikel 24, §1, van het Decreet Complexe Projecten stelt hierover:

"Tijdens het openbaar onderzoek worden de volgende documenten ter inzage gelegd" en dat deze terinzagelegging gebeurt in het gemeentehuis.

Voorstel is om uitdrukkelijk in te schrijven dat de nodige documenten zowel analoog als digitaal ter inzage kunnen liggen. De wijze waarop deze documenten desgevallend digitaal ter inzage liggen, wordt niet bepaald. De gemeente kan een computer ter beschikking stellen ten behoeve van de burger waarop de documenten kunnen geraadpleegd worden, via een weblink of op een digitale drager.

Punt 2°

Met punt 2° wordt tegemoetgekomen aan een opmerking van de Raad van State.

Artikel 15. (bekendmaking projectbesluit) (art. 27, §1)

Gelet op de omvang van de documenten, het formaat van de bijhorende plannen e.d., wordt het projectbesluit na definitieve vaststelling niet integraal, maar wel bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Ook ruimtelijke uitvoeringsplannen bijvoorbeeld worden op deze manier bekendgemaakt. De formulering wordt op dit punt afgestemd op gelijkaardige bepalingen uit de VCRO.

Artikel 16. (afstemming gemeentewegendecreet) (art. 40)

In het Gemeentewegendecreet wordt verankerd dat de beslissing tot aanleg, wijziging of opheffing van een gemeenteweg (m.i.v. buurtwegen) louter door de gemeenteraad kan worden goedgekeurd.

Dit staat in tegenstelling tot artikel 40, eerste lid, 2° en 3°, van het Decreet Complexe Projecten waar verankerd wordt dat deze beslissingen deel uitmaken van het projectbesluit en waarbij dus ook de Vlaamse Regering of de provincieraad die beslissing kunnen nemen. Die keuze bij de opmaak van het Decreet Complexe Projecten was ingegeven door de noodzaak om de besluitvorming over een complex project niet te versnipperen over verschillende bestuursniveaus en zo de noodzakelijke versnelling van investeringsprojecten mogelijk te maken.

Doordat in het Gemeentewegendecreet geen aanpassing van het Decreet Complexe Projecten was opgenomen, is er nu onduidelijkheid over hoe om te gaan met een projectbesluit waar de lokale wegenis aangepast wordt.

Er wordt vastgehouden aan het uitgangspunt van het Decreet Complexe Projecten dat de besluitvorming uniform bij één bevoegdheidsniveau wordt gehouden. Het Decreet Complexe Projecten is immers als *lex specialis* te beschouwen t.o.v. het generieke Gemeentewegendecreet. De projecten die onder het toepassingsgebied van het Decreet Complexe Projecten vallen, zijn immers belangrijke en complexe projecten, waarover een versnipperde bevoegdheidsverdeling niet gewenst is.

Dit betekent dat de 'zaak der wegen' in een projectbesluit kan worden beslist door de overheid die bevoegd is voor de vaststelling van het projectbesluit.

Of, met andere woorden, de voorgestelde aanpassing van artikel 40 Decreet Complexe Projecten heeft tot gevolg dat geen beslissing van de gemeenteraad nodig is.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen**Artikel 17.** (inwerkingtreding)

Artikel 2 voert een voorrangsregeling in bij de RvVb voor wat betreft beroepen tot vernietiging gericht tegen een definitief vastgesteld voorkeursbesluit inzake complexe projecten.

Bovendien is de inwerkingtreding van deze bijzondere procedure afhankelijk van de geplande bevoegdheidsuitbreiding van de RvVb ingevolge het decreet van 14 juli 2023 tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

Daarom wordt de inwerkingtreding van artikel 2 gekoppeld aan de inwerkingtreding van het decreet van 14 juli 2023.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Lydia PEETERS

VOORONTWERP VAN DECREET

Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft het optimaliseren van de regelgeving inzake complexe projecten

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme en de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges

Art. 2. Aan hoofdstuk 3, afdeling 3, van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, het laatst gewijzigd bij het decreet van 21 mei 2021, wordt een artikel 21/1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 21/1. §1. Als bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen een beroep tot vernietiging wordt ingesteld tegen een definitief vastgesteld voorkeursbesluit als vermeld in artikel 45 van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wordt dat beroep behandeld conform de bijzondere rechtspleging vermeld in paragraaf 2 tot en met 6.

§2. De kamervoorzitter stelt bij beschikking vast dat het beroep conform de bijzondere procedure, vermeld in dit artikel, wordt behandeld en bepaalt bij voormelde beschikking:

- 1° de plaats, de dag en het tijdstip van de zitting waarop de vordering tot vernietiging wordt behandeld;
- 2° de termijn waarbinnen ter griffie inzage kan worden genomen van het administratieve dossier en de overtuigingsstukken;
- 3° de namen van een of meer van de belanghebbenden, vermeld in artikel 20, eerste en tweede lid, als de kamer heeft beslist een of meer belanghebbenden op te roepen.

Uiterlijk vijfenveertig dagen voor de dag van de zitting betekent de griffier de beschikking en een afschrift van het verzoekschrift aan de partijen en aan de belanghebbenden, vermeld in het eerste lid, 3°, en deelt hun de samenstelling van de bevoegde kamer mee.

§3. De verweerder dient het administratieve dossier in uiterlijk zeven dagen na de betekening van de beschikking, vermeld in paragraaf 2.

Als het administratieve dossier niet in het bezit is van de verweerder, brengt de verweerder de griffie daarvan onmiddellijk en schriftelijk op de hoogte en geeft hij aan waar het administratieve dossier zich bij zijn weten bevindt. De griffier vordert de mededeling van het administratieve dossier van het bestuursorgaan dat het administratieve dossier onder zich heeft. Het voormelde bestuursorgaan bezorgt het gevorderde dossier onmiddellijk aan de griffie.

Als de verweerder het administratieve dossier niet indient binnen de termijn, vermeld in het eerste lid, of niet binnen die termijn aan de griffie meedeelt dat het administratieve dossier niet in zijn bezit is, maant de griffier de verweerder aan om aan de voormelde verplichting te voldoen binnen een termijn die de griffier bepaalt. Als de verweerder geen gevolg geeft aan de voormelde aanmaning, worden de feiten die de verzoeker aanhaalt, als bewezen geacht, tenzij die feiten kennelijk onjuist zijn.

§4. De verweerder kan een nota met opmerkingen over de gevorderde vernietiging indienen vanaf de dag na de betekening van de beschikking, vermeld in paragraaf 2, en uiterlijk bij de aanvang van de zitting waarop de vordering tot vernietiging wordt behandeld. De verweerder bezorgt de voormelde nota tegelijkertijd aan de partijen en aan de belanghebbenden, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, 3°.

De tussenkomende partij kan een schriftelijke uiteenzetting over de gevorderde vernietiging indienen vanaf de dag na de betekening van de beschikking, vermeld in paragraaf 2, en uiterlijk bij de aanvang van de zitting waarop de vordering tot vernietiging wordt behandeld. De tussenkomende partij bezorgt de schriftelijke uiteenzetting tegelijkertijd aan de partijen en aan de belanghebbenden, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, 3°.

§5. In afwijking van paragraaf 1 kan de kamervoorzitter op gezamenlijk verzoek van verzoeker en verweerder beslissen dat de bijzondere rechtspleging, vermeld in dit artikel, niet wordt toegepast. Dit gezamenlijk verzoek van

verzoeker en verweerder kan schriftelijk of mondeling worden ingediend, uiterlijk op de zitting waarop de vordering tot vernietiging wordt behandeld.

Als de kamervoorzitter beslist dat de bijzondere rechtspleging niet wordt toegepast, wordt de procedure voortgezet conform de gewone rechtspleging voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

§ 6. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de behandeling van het beroep tot vernietiging conform de bijzondere rechtspleging, vermeld in dit artikel.”.

Art. 3. Aan hoofdstuk 4, afdeling 3, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 9 december en 21 mei 2021, wordt een artikel 43/1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 43/1. In de beroepen die worden behandeld conform artikel 21/1 spreekt de kamer waarbij de zaak aanhangig is, een arrest uit binnen een termijn van drie maanden die ingaat op de dag na de betekening van de beschikking, vermeld in artikel 21/1, §2.”.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten

Art. 4. In artikel 5, §2, van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten wordt het tweede lid opgeheven.

Art. 5. Aan artikel 8, §1, van hetzelfde decreet worden een tweede en derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“Om overlapping van beoordeling te voorkomen, wordt er in de alternatievenonderzoeksnota, vermeld in het eerste lid, rekening mee gehouden dat het te nemen voorkeursbesluit zich bevindt in de onderzoeksfase op strategisch niveau en dat aspecten die qua detailleringsniveau redelijkerwijze niet relevant zijn voor het te nemen voorkeursbesluit, beter in de uitwerkingsfase kunnen worden onderzocht en beoordeeld.

In de alternatievenonderzoeksnota, vermeld in het eerste lid, wordt de reikwijdte en het detailleringsniveau van het MER afgestemd op de inhoud en het detailleringsniveau van het te nemen voorkeursbesluit.”.

Art. 6. In artikel 9, derde lid, van hetzelfde decreet worden de woorden “complexe project” vervangen door het woord “voorkeursbesluit”.

Art. 7. Aan artikel 10, eerste lid, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 1 juli 2016, wordt de volgende zin toegevoegd:

“Bij het bepalen van de inhoud van het ontwerp van MER wordt rekening gehouden met de alternatievenonderzoeksnota, de adviezen en de opmerkingen van het publiek, vermeld in artikel 8, §2, en de beslissing van de dienst, bevoegd voor milieueffectrapportage, vermeld in artikel 8, §3.”.

Art. 8. In artikel 11, §2, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “de synthesesnota en het voorontwerp van voorkeursbesluit aan de adviesinstanties, vermeld in artikel 8, § 2, eerste lid, die uitgenodigd worden” vervangen door de zinsnede “de synthesesnota, de effectenonderzoeksrapporten en het voorontwerp van voorkeursbesluit aan de adviesinstanties, vermeld in artikel 8, §2, die uitgenodigd worden”.

Art. 9. In artikel 14, tweede lid, 7°, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 8 december 2017, wordt tussen het woord “waarop” en het woord “zal” de zinsnede “met toepassing van artikel 13” ingevoegd.

Art. 10. In artikel 15, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 1 juli 2016, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het tweede lid, inleidende zin, worden de woorden “ter inzage gelegd” vervangen door de woorden “analoog of digitaal ter inzage gelegd”;

2° in het tweede lid, 4°, wordt de zinsnede “, en artikel 12” opgeheven.

Art. 11. In artikel 17, §1, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt het woord “minstens” opgeheven.

Art. 12. In artikel 18, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 2° wordt vervangen door wat volgt:

“2° in voorkomend geval, een afweging over andere op inrichtings- en uitvoeringsniveau redelijkerwijs te onderzoeken alternatieven en varianten;”;

2° er wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Een projectonderzoeksnota als vermeld in het eerste lid, kan gelden voor verschillende projectbesluiten als het alternatief dat in het voorkeursbesluit op strategisch niveau gekozen is, resulteert in verschillende concrete projecten.”.

Art. 13. In artikel 21, §2, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “de synthesesnota en het voorontwerp van projectbesluit aan de adviesinstanties, vermeld in artikel 18, § 2, eerste lid, die uitgenodigd worden” vervangen door de zinsnede “de synthesesnota, de effectenonderzoeksrapporten en het voorontwerp van projectbesluit aan de adviesinstanties, vermeld in artikel 18, §2, die uitgenodigd worden”.

Art. 14. In artikel 23, derde lid, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 1 jul 2016, 23 december 2016 en 8 december 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 1° wordt de zinsnede “, weergegeven op grafische plannen of tekstueel omschreven” opgeheven;

2° in punt 6° wordt tussen het woord “waarop” en het woord “zal” de zinsnede “met toepassing van artikel 22” ingevoegd;

3° in punt 7° wordt de zinsnede “vermeld in artikel 40 en 41” vervangen door de zinsnede “vermeld in artikel 38, 39, 40 en 41,”;

4° er wordt een punt 8/1° ingevoegd dat luidt als volgt:

“8/1° in voorkomend geval, stedenbouwkundige verordeningen of overeenkomsten als vermeld in artikel 2.2.5, §2, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening;”.

Art. 15. In artikel 24, §1, tweede lid, inleidende zin, van hetzelfde decreet worden de woorden “ter inzage gelegd” vervangen door de woorden “analoog of digitaal ter inzage gelegd”.

Art. 16. In artikel 27, §1, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt het woord “minstens” opgeheven.

Art. 17. In artikel 40, eerste lid, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 18 december 2015 en 3 mei 2019, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 2° wordt vervangen door wat volgt:

“2° de beslissing over de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg, vermeld in artikel 8 van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen, en artikel 31 en 65 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning;”;

2° punt 3° wordt opgeheven.

Art. 18. Aan artikel 45 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 14 juli 2023, wordt een vijfde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De beschikking tot behandeling van het beroep conform de bijzondere procedure, vermeld in artikel 21/1, § 2, van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, schorst de bestreden beslissing onmiddellijk.”.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Art. 19. Artikel 21/1 en artikel 43/1 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges zijn van toepassing op beroepen die worden ingesteld vanaf de datum van de inwerkingtreding van artikel 2, 3 en 18 van dit decreet.

Art. 20. Artikelen 2, 3 en 18 van dit decreet treden in werking op de datum van inwerkingtreding van het decreet van 14 juli 2023 tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse

bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS

GEZAMENLIJK ADVIES VAN DE MOBILITEITSRAAD VAN VLAANDEREN
EN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

WIJZIGING DECREET COMPLEXE PROJECTEN

Advies van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen,
Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.mobiliteitsraad.be – T +32 2 209 01 11 – E info@mobiliteitsraad.be

W www.serv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Adviesvraag	Wijziging decreet complexe projecten
Adviesvrager	Zuhal Demir - Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme
Ontvangst adviesvraag	17 november 2023
Goedkeuring raad	30 november 2023
Samenwerking met	SERV die het goedkeurde op 4 december 2023
Contactpersoon	Nico Milo nmilo@serv.be

Mevrouw Zuhail DEMIR

Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Koning Albert II-Laan 7

B-1210 Sint-Joost-ten-Node

Advies wijziging decreet complexe projecten

Mevrouw de minister

U vroeg de MORA en de SERV om advies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft het optimaliseren van de regelgeving inzake complexe projecten. De raden beslisten om een gezamenlijk advies te formuleren

Zowel de MORA als de SERV volgen de problematiek van de complexe projecten al geruime tijd van nabij op, onder meer vanuit de bekommernis om grote infrastructuurprojecten beter en daardoor ook sneller te kunnen realiseren. Sinds de inwerkingtreding van het decreet op de complexe projecten in 2015, is echter nog geen van de aangeduide complexe projecten effectief vergund. Het decreet leidde nog niet tot de verhoopte versnelling.

Desalniettemin blijven de raden de principes en de doelstellingen van het decreet op de complexe projecten – zoals de trechtering van opties, de geïntegreerde aanpak en de aandacht voor draagvlak en participatie – ondersteunen. Tegelijk zijn wel doortastende maatregelen nodig om de proceskwaliteit en de doorlooptijd van complexe projecten te verbeteren.

Met voorliggend voorontwerp van decreet worden een aantal ingrepen doorgevoerd aan de procedure van de complexe projecten, met als doel deze te optimaliseren en projecten sneller te kunnen realiseren. Zo wordt onder meer:

- het voorkeursbesluit als ‘point of no return’ sterker benadrukt;
- bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen een voorrangprocedure voor beroepen tegen een voorkeursbesluit ingevoerd;
- de tussenstap van de kennisgeving van het voorontwerp van voorkeursbesluit aan de Vlaamse regering geëlimineerd;
- de detailleringsgraad van de MER en de passende beoordeling op strategisch niveau verduidelijkt en afgestemd op de inhoud en het detailleringsniveau van het voorkeursbesluit;
- gezorgd voor een afstemming met het Gemeentewegendecreet;

Hiermee worden enkele goede en duidelijke stappen gezet om de procedure van de complexe projecten efficiënter te maken, de doorlooptijd te verkorten en de rechtszekerheid te verbeteren.

De raden hebben wel nog **bedenkingen bij een aantal van de voorgestelde maatregelen**.

Dat voortaan voorontwerpen van voorkeursbesluit niet meer ter kennis moeten worden gebracht van de Vlaamse Regering, en daardoor tijdswinst kan worden geboekt, is op zich een goede zaak. De raden vragen wel om in gemeenten op wiens grondgebied een complex project wordt gerealiseerd, het college formeel om advies te blijven vragen. Dit kan parallel aan het openbaar onderzoek.

De voorrangprocedure voor complexe projecten bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen mag er niet toe leiden dat beroepen tegen andere projecten daardoor vertraging oplopen.

Het voorontwerp van decreet bepaalt dat plannen en/of onderzoeken digitaal of analoog ter inzage moeten worden gelegd. Omwille van de eenvormigheid stelt de raad voor om dezelfde formulering als in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening te gebruiken, namelijk dat de documenten ter inzage moeten worden gelegd. In de praktijk kan dit dus zowel digitaal als analoog.

Artikel 17 van het voorontwerp van decreet zet een onduidelijkheid recht over hoe om te gaan met een projectbesluit waar de lokale wegeenis aangepast wordt (de verwijzing in het decreet complexe projecten naar het vroegere Gemeentedecreet en de regelgeving inzake buurtwegen wordt vervangen door de verwijzing naar het Gemeentewegendecreet en het decreet betreffende de omgevingsvergunning). De raden gaan akkoord met de voorgestelde aanpassing en sluiten zich aan bij het uitgangspunt van het decreet complexe projecten dat de besluitvorming uniform bij één bevoegdheidsniveau wordt gehouden, maar dringen erop aan om daarbij artikel 6, §5 van het decreet complexe projecten ten volle te respecteren.

Dat artikel stelt dat bij een complex project waarbij voor verschillende projectonderdelen twee of meer overheden bevoegd zijn, de bevoegde overheid voor vaststelling van het projectbesluit, in onderling overleg moet worden aangeduid, en dat hieraan afspraken en voorwaarden kunnen worden gekoppeld. Dat is het geval wanneer het project de wijziging van een gemeenteweg omvat waarover anders de gemeenteraad een uitspraak zou moeten doen. Het decreet voorziet dus de mogelijkheid dat een betrokken overheid, in dit geval een gemeente, een andere overheid als bevoegde overheid pas aanwijst als

bepaalde bezorgdheden meegenomen worden en voorwaarden worden vervuld of afspraken worden gemaakt.

De raden vragen de minister om in eerste orde zo spoedig mogelijk werk te maken van de voorgestelde maatregelen, rekening houdend met de genoemde bedenkingen.

Voorts beklemtonen de MORA en de SERV uitdrukkelijk dat het voorontwerp van decreet moet beschouwd worden als een eerste stap en dat een verdere optimalisatie van het proces van de complexe projecten en van de omgevingsfactoren, absoluut aangewezen is.

Hiervoor verwijzen zij naar het gezamenlijk evaluatieadvies van de MORA, de SERV en de SALV van 17 februari 2023¹, waarin de raden, naast een uitgebreide evaluatie van het instrument van de complexe projecten, ook voorstellen formuleren om de kwaliteit en de efficiëntie van het proces te verbeteren. Dat advies gaat in op diverse procesmatige verbetermogelijkheden waaronder:

- zorgen voor een gedragen startbeslissing via de mogelijkheid van reflectie door de relevante adviesraden in de verkenningsfase;
- grondiger motiveren van nut en noodzaak van complexe projecten;
- vroegtijdig inschatten van de ruimtelijke en de sociaal economische impact in overleg met de betrokken actoren;
- faciliteren van joint fact finding;
- sneller afwegen van de alternatieven;
- zorgen voor continuïteit in de (politieke) besluitvorming;
- garanderen van financieringszekerheid via gedragen investeringsagenda's;
- complexe projecten maximaal afstemmen met andere ruimtelijke processen die in de omgeving lopende zijn.

¹ Advies MORA, SERV en SALV 'Naar een betere en snellere realisatie van complexe infrastructuurprojecten' <https://www.serv.be/node/15640>

De MORA en de SERV zijn ervan overtuigd dat via een stapsgewijze optimalisering van het proces, de procedures en de omgevingsfactoren, de kwaliteit van de complexe infrastructuurprojecten zal verbeteren en in het verlengde daarvan de projecten ook sneller gerealiseerd kunnen worden.

Hoogachtend

Tim Buyse
algemeen secretaris

Sas van Rouveroy
voorzitter

Pieter Kerremans
administrateur-generaal SERV

Caroline Copers
voorzitter SERV

GEZAMENLIJK ADVIES VAN DE MILIEU- EN NATUURRAAD
VAN VLAANDEREN EN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD
RUIMTELIJKE ORDENING – ONROEREND ERFGOED

Aan mevrouw Zuhel Demir
Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving,
Energie en Toerisme
Koning Albert II-laan 7
1210 Sint-Joost-ten-Node

uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
-	L1-2023/025	-
vragen naar / e-mail	telefoonnummer	Datum
Julie.alboort@vlaanderen.be	-	1 december 2023

Betreft: Adviesvraag voorontwerp decreet tot wijziging DBRC-decreet en decreet complexe projecten

Mevrouw de minister,

SARO en Minaraad ontvingen op 17 november 2023 uw vraag voor spoedadvies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft het optimaliseren van de regelgeving inzake complexe projecten (hierna: ontwerpdecreet). Voorliggend gezamenlijk advies formuleert enkele strategische bemerkingen bij de voorliggende wijzigingsvoorstellen.

Quick-wins

De raden stellen vast dat het ontwerpdecreet - in navolging van de in 2021 uitgevoerde evaluatiestudie m.b.t. de aanpak van complexe projecten¹ - een aantal wijzigingen doorvoert aan de betreffende regelgeving met het oog op een betere werkbaarheid en rechtszekerheid van het instrument complexe projecten.

Het evaluatierapport (pag. 46) vermeldt evenwel dat de uitgevoerde evaluatie vooral toelaat om (kleine) efficiëntiewinsten te detecteren en dat voor grondige wijzigingen aan complexe projecten en het nagaan van de juridische robuustheid verder en meer diepgaand onderzoek nodig is. De raden achten een verdere evaluatie en onderzoek met het oog op een optimalisatie van het instrument complexe projecten dan ook noodzakelijk.

Statuut voorkeursbesluit: point of no return

De Memorie van toelichting (pag. 4, pag. 7) wijst terecht op het statuut van het voorkeursbesluit als een 'point of no return': het voorkeursbesluit kiest definitief voor één alternatief dat in de

¹ https://omgeving.vlaanderen.be/sites/default/files/2022-01/Zelfevaluatie_complexe_projecten.pdf

uitwerkingsfase verder uitwerkt wordt; tevens kunnen aan het voorkeursbesluit specifieke, verregaande rechtsgevolgen worden gekoppeld, zoals bijv. een bouwverbod of beperkingen (art. 28 van het decreet complexe projecten), een onteigeningsmogelijkheid (art. 31) en een voorkooprecht (art. 34). De raden benadrukken dat het statuut van het voorkeursbesluit als ‘point of no return’ een belangrijke voorwaarde vormt voor de snelheid en efficiëntie van de procedure complexe projecten.

De Memorie van toelichting (pag. 4) suggereert dat het statuut van het voorkeursbesluit als point of no return met het ontwerpdecreet wordt verduidelijkt. De raden stellen evenwel vast dat het ontwerpdecreet geen bepalingen bevat die het statuut van het voorkeursbesluit verduidelijken. De raden vragen hierover nadere toelichting.

Bijzondere rechtspleging RvVB

Het ontwerpdecreet (art. 2) voegt aan het DBRC-decreet een voorrangprocedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen (hierna: RvVB) toe voor vernietigingsberoepen tegen een definitief vastgesteld voorkeursbesluit. Tevens wordt in het DBRC-decreet (art. 3) ingeschreven dat het arrest binnen een termijn van drie maanden moet worden uitgesproken. De Memorie van toelichting (pag. 7) motiveert het invoeren van deze bijzondere rechtspleging omwille van het groot maatschappelijk en ruimtelijk-strategisch belang van complexe projecten.

De raden hebben bedenkingen bij het ad-hoc invoeren van een dergelijke voorrangprocedure bij de RvVB. De raden verwijzen naar het gezamenlijk advies van SARO en Minaraad van 31 mei 2023 over het ontwerpdecreet tot wijziging van diverse decreten wat betreft de inplanting van windturbines, waarin ook werd voorzien in het invoeren van een ‘behandeling van voorrang’ bij de RvVB, m.n. van elk beroep dat gericht is tegen het verlenen van een omgevingsvergunning voor een windturbine (van meer dan 1.500 kW). In dit advies wezen de raden op de ambitie van de Vlaamse Regering uit het Relanceplan (pag. 9) om - in het kader van snellere beroepsprocedures en het wegwerken van de achterstand - extra rechters aan te werven voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen, *‘met het oog op de inkorting van de doorlooptijd van dossiers tot max. 9 maanden.’* SARO en Minaraad vonden het niet wenselijk dat aan één type van dossier voorrang wordt verleend bij de behandeling door de RvVB aangezien dit impliceert dat andere dossiers, die ook maatschappelijk relevant kunnen zijn, langer moeten wachten.

Gewijzigde werkwijze voorkeursbesluit op gewestelijk niveau

De Memorie van toelichting (pag. 3) vermeldt dat de huidige kennisgeving bij de Vlaamse Regering over het voorontwerp voorkeursbesluit/projectbesluit een overbodige tussenstap is en dat de adviesronde n.a.v. het voorontwerp voorkeursbesluit/projectbesluit voor projecten waarvoor Vlaanderen de bevoegde overheid is, beter geïntegreerd kan worden in het (ambtelijk) voortraject van het planteam. Er wordt derhalve voorzien in de onmiddellijke vaststelling door de Vlaamse Regering van het ontwerp voorkeursbesluit/projectbesluit. De Memorie van toelichting (pag. 3) verduidelijkt dat deze gewijzigde werkwijze evenwel geen aanpassingen aan de bestaande regelgeving vereist.

De raden kunnen deze gewijzigde aanpak principieel ondersteunen. De raden merken wel op dat het planteam eerder een ambtelijk overleg betreft waar de politieke reflex niet altijd even uitdrukkelijk aan bod komt. SARO en Minaraad achten het daarom noodzakelijk dat er parallel aan het openbaar onderzoek n.a.v. het ontwerp voorkeursbesluit/projectbesluit een uitdrukkelijke adviesvraag wordt gericht aan de betrokken lokale besturen.

Niveau van het geïntegreerd onderzoek in de onderzoeksfase

De Memorie van toelichting (pag. 4) vermeldt dat het strategisch niveau waarop het geïntegreerd onderzoek in de onderzoeksfase moet gevoerd worden, als aandachtspunt is genoemd i.k.v. de uitgevoerde evaluatie. Zo bleek uit de evaluatie onder andere dat er onduidelijkheid bestaat over de detailleringsgraad waaraan het MER op strategisch niveau (en de passende beoordeling) tijdens de onderzoeksfase moet voldoen.

De raden erkennen het opzet van de procedure voor complexe projecten om het voorkeursbesluit op strategisch niveau te houden met focus op hoofdlijnen, waardoor de milieueffectenrapportage tijdens de onderzoeksfase eveneens meer op hoofdlijnen kan gebeuren. In zijn advies naar aanleiding van het voorontwerp van decreet complexe projecten² wees SARO er evenwel al op dat het een moeilijke oefening zou zijn om de juiste detailleringsgraad te vinden voor een 'effectenonderzoek op strategisch niveau' zoals voorzien in het decreet complexe projecten.

Het is positief dat het ontwerpdecreet op dat vlak een aantal verduidelijkingen aanbrengt in het decreet complexe projecten. Zo vermeldt het ontwerpdecreet (art. 5) dat er in de alternatievenonderzoeksnota rekening wordt gehouden dat het te nemen voorkeursbesluit zich bevindt in de onderzoeksfase op strategisch niveau en dat aspecten die qua detailleringsniveau redelijkerwijze niet relevant zijn voor het te nemen voorkeursbesluit, beter in de uitwerkingsfase kunnen worden onderzocht en beoordeeld. Tevens stelt het ontwerpdecreet dat de reikwijdte en het detailleringsniveau van het MER in de alternatievenonderzoeksnota afgestemd wordt op de inhoud en het detailleringsniveau van het te nemen voorkeursbesluit. Het ontwerpbesluit (art. 6) verduidelijkt ook dat de passende beoordeling in de onderzoeksfase uitgevoerd moet worden op maat van het voorkeursbesluit. Het ontwerpdecreet (art. 7) verduidelijkt tot slot dat de inhoud van het MER in de onderzoeksfase afgestemd moet zijn op de alternatievenonderzoeksnota, de opmerkingen en adviezen erover en de beslissing van het team MER.

De raden erkennen dat het ontwerpdecreet een aantal verduidelijkingen aanbrengt met het doel om decretaal meer houvast te bieden om de scope van het effectenonderzoek in de onderzoeksfase af te bakenen en toe te spitsen op het voorkeursbesluit dat zich op strategisch niveau situeert. De raden kunnen deze toevoegingen en aanpassingen ondersteunen. SARO en Minaraad benadrukken evenwel dat in het geïntegreerd effectenonderzoek in de onderzoeksfase alle aspecten onverminderd meegenomen moeten worden om alle effecten en de ermee gepaarde gaande kosten op strategisch niveau tegen elkaar af te wegen, zodanig dat een weloverwogen en maatschappelijke gedragen keuze van voorkeursalternatief kan worden gemaakt.

Afstemming met het Gemeentewegendecreet

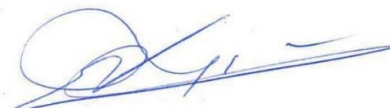
Het ontwerpdecreet (art. 17) actualiseert het decreet complexe projecten wat betreft de 'zaak der wegen'. Zo wordt niet langer verwezen naar de beslissing over de zaak van de wegen, vermeld in art. 42 van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005 en art. 31 en 65 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, maar naar de beslissing over de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg, vermeld in art. 8 van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen, en art. 31 en 65 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning.

De raden gaan akkoord met de voorgestelde aanpassing, mede in het licht van het artikel 6, §5 van het decreet complexe projecten. SARO verwijst volledigheidshalve naar zijn standpunt inzake het projectbesluit dat geldt als beslissing over de zaak der wegen in zijn advies naar aanleiding van het voorontwerp van decreet complexe projecten³.

Met vriendelijke groeten,

Filiep Loosveldt
voorzitter SARO

Walter Roggeman
voorzitter Minaraad

² <https://sarovlaanderen.be/advies-decreet-complexe-projecten>

³ <https://sarovlaanderen.be/advies-decreet-complexe-projecten>

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 75.048/16
van 8 februari 2024

over

een voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest ‘tot wijziging van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft het optimaliseren van de regelgeving inzake complexe projecten’

Op 7 december 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft het optimaliseren van de regelgeving inzake complexe projecten’.

Het voorontwerp is door de zestiende kamer onderzocht op 23 januari 2024. De kamer was samengesteld uit Pierre LEFRANC, wvd. kamervoorzitter, Toon MOONEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, Johan PUT, assessor, en Wim GEURTS, griffier.

De verslagen zijn uitgebracht door Kristine BAMS, eerste auditeur-afdelingshoofd en Katrien DIDDEN, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 8 februari 2024.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2.1. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest strekt tot het optimaliseren van de regelgeving inzake complexe projecten.

2.2. Het decreet van 4 april 2014 ‘betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges’ (hierna: DBRC) wordt aangevuld met een bijzondere rechtspleging voor beroepen tot vernietiging ingesteld tegen voorkeursbesluiten (ontworpen artikel 21/1 van het DBRC, artikel 2 van het voorontwerp). Ingevolge deze bijzondere procedure zal de Raad voor Vergunningsbetwistingen in deze zaken een arrest uitspreken binnen een termijn van drie maanden die ingaat op de dag van de betekening van de beschikking waarin de kamervoorzitter heeft vastgesteld dat het beroep volgens de bijzondere procedure wordt behandeld (ontworpen artikel 43/1 van het DBRC, artikel 3 van het voorontwerp). Deze beschikking schorst de bestreden beslissing (ontworpen artikel 45, vijfde lid, van het decreet van 25 april 2014 ‘betreffende complexe projecten’², artikel 18 van het voorontwerp). Op gezamenlijk verzoek van de verzoeker en de verweerder kan de kamervoorzitter beslissen dat de bijzondere rechtspleging niet wordt toegepast. In voorkomend geval wordt de procedure voortgezet volgens de gewone rechtspleging voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

De ontworpen bijzondere procedure zal van toepassing zijn op beroepen ingesteld vanaf de datum van inwerkingtreding van het decreet van 14 juli 2023 ‘tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen’ (artikelen 19 en 20 van het voorontwerp).³

2.3. Het decreet complexe projecten wordt gewijzigd om de procedure te optimaliseren en de projecten sneller te kunnen realiseren. De besluitvormingsprocedure voor complexe

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Hierna: decreet complexe projecten.

³ Dit decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum en uiterlijk op 31 december 2024 (artikel 20 van het decreet van 14 juli 2023).

projecten⁴ bestaat uit vier fasen: de verkenningsfase⁵ die wordt afgesloten met een startbeslissing⁶ (artikel 7 van het decreet complexe projecten), de onderzoeksfase⁷ die wordt afgesloten met een voorkeursbesluit⁸ (artikelen 8 tot 17), de uitwerkingsfase⁹ die wordt afgerond met een projectbesluit¹⁰ (artikelen 18 tot 27) en de uitvoeringsfase¹¹ die volgt op de goedkeuring van een projectbesluit (artikel 42).

Concreet wordt:

- de vermelding van de procesverantwoordelijke¹² en de actoren die relevant zijn bij de beoordeling van een complex project, geschrapd in de procesnota (artikel 4 van het voorontwerp);
- in de onderzoeksfase de inhoud en het detailleringsniveau van de alternatievenonderzoeksnota¹³ aangepast. Detaillering in het onderzoek die niet relevant is voor het te nemen voorkeursbesluit wordt uitgesteld naar de uitwerkingsfase. De reikwijdte en het detailleringsniveau van het MER¹⁴ wordt daarop afgestemd (artikel 5). Ook wordt bij het bepalen van de inhoud van het ontwerp van MER rekening gehouden met de

⁴ Luidens artikel 2, 5°, van het decreet complexe projecten gaat het om projecten “van groot maatschappelijk en ruimtelijk-strategisch belang” die vragen “om een geïntegreerd vergunningen- en ruimtelijk planproces”.

⁵ Artikel 2, 18°, van het decreet complexe projecten: “de fase waarin een initiatief tot complex project wordt voorbereid en aan de Vlaamse Regering, de provincieraad of gemeenteraad wordt voorgelegd”.

⁶ Artikel 2, 13°, van het decreet complexe projecten: “de beslissing van de Vlaamse Regering, de provincieraad of gemeenteraad over een initiatief tot complex project, bij de afronding van de verkenningsfase en tot de opstart van de onderzoeksfase”.

⁷ Artikel 2, 8°, van het decreet complexe projecten: “de fase waarin een initiatief tot complex project in het licht van het te nemen voorkeursbesluit op zijn effecten wordt onderzocht”.

⁸ Artikel 2, 19°, van het decreet complexe projecten: “het eerste besluit van de bevoegde overheid over een complex project, genomen bij de afronding van de onderzoeksfase en houdende vaststelling van een op strategisch niveau gekozen alternatief”.

⁹ Artikel 2, 15°, van het decreet complexe projecten: “de fase waarin het door het voorkeursbesluit gekozen alternatief van een complex project in het licht van het te nemen projectbesluit op zijn effecten wordt onderzocht”.

¹⁰ Artikel 2, 10°, van het decreet complexe projecten: “het eindbesluit van de bevoegde overheid over een complex project, genomen bij de afronding van de uitwerkingsfase en houdende vaststelling van een op uitvoeringsniveau gekozen alternatief”.

¹¹ Artikel 2, 16°, van het decreet complexe projecten: “de fase waarin uitvoering wordt gegeven aan het projectbesluit over een complex project”.

¹² Artikel 2, 9°, van het decreet complexe projecten: “de door de bevoegde overheid aangewezen verantwoordelijke voor de formele processtappen tijdens de verkennings-, onderzoek-, uitwerkings- of uitvoeringsfase van het complexe project”.

¹³ Artikel 2, 1°, van het decreet complexe projecten: “de nota, opgemaakt bij de start van de onderzoeksfase, ter beschrijving van de doelstellingen en de geografische werkingssfeer van het complexe project, van de op strategisch niveau redelijkerwijs te onderzoeken alternatieven en van de wijze waarop de effecten van de redelijke alternatieven zullen worden onderzocht en beoordeeld”.

¹⁴ Artikel 2, 7°, van het decreet complexe projecten: “een milieuraapport waarin de te verwachten gevolgen voor mens en milieu van een voorgenomen complex project en van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven in hun onderlinge samenhang op een systematische en wetenschappelijk verantwoorde wijze worden geanalyseerd en geëvalueerd, en waarin aangegeven wordt op welke wijze de aanzienlijke milieueffecten vermeden, beperkt, verholpen of gecompenseerd kunnen worden”.

- alternatievenonderzoeksnota, de adviezen en opmerkingen van het publiek en de beslissing van de dienst bevoegd voor milieueffectrapportage (artikel 7);
- de informatie die de procesverantwoordelijke bezorgt aan de adviesinstanties in de onderzoeksfase (artikel 8) en de uitwerkingsfase aangepast (artikel 13);
 - bepaald dat de ter inzage legging tijdens het openbaar onderzoek van het ontwerp van voorkeursbesluit en het ontwerp van MER (artikel 10, 1°) en van het ontwerp van projectbesluit en het ontwerp van MER (artikel 15) analoog of digitaal gebeurt;
 - in de uitwerkingsfase de inhoud van de projectonderzoeksnota¹⁵ gewijzigd en wordt bepaald wanneer deze nota kan gelden voor verschillende projectbesluiten (artikel 12);
 - in de uitwerkingsfase de inhoud van het ontwerp van projectbesluit gewijzigd (artikel 14);
 - gezorgd voor een afstemming met het decreet van 3 mei 2019 ‘houdende de gemeentewegen’ zodat geen beslissing van de gemeenteraad nodig is (artikel 17).

BEVOEGDHEID

3. In haar advies 72.576/AV van 15 februari 2023¹⁶ besloot de algemene vergadering van de afdeling Wetgeving van de Raad van State dat het voorontwerp van decreet dat de jurisdictionele beroepen tegen onder meer definitieve voorkeursbesluiten en projectbesluiten toeweest aan de Raad voor Vergunningsbetwistingen geen doorgang kon vinden. De Raad van State concludeerde dat dit voorontwerp bij het uitoefenen van de impliciete bevoegdheden op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’, om deze bijkomende bevoegdheden aan de Raad voor Vergunningsbetwistingen toe te kennen, in elk geval niet voldeed aan het vereiste van de marginale weerslag ervan op de betrokken federale aangelegenheid, en dat hij ook ernstige twijfel had bij het vereiste van de noodzakelijkheid ervan voor de uitoefening van de betrokken gewestbevoegdheid. Rekening houdend met die conclusie, wordt het advies over de artikelen 2, 3, 18, 19 en 20 van het huidige voorontwerp onder voorbehoud gegeven.

¹⁵ Artikel 2, 11°, van het decreet complexe projecten: “de nota, opgemaakt bij de start van de uitwerkingsfase, ter beschrijving van het complexe project en de in het voorkeursbesluit opgenomen flankerende maatregelen, van de op uitvoeringsniveau redelijkerwijs te onderzoeken alternatieven en van de wijze waarop de effecten van het complexe project, de flankerende maatregelen en de redelijke alternatieven zullen worden onderzocht en beoordeeld”.

¹⁶ Adv.RvS 72.576/AV van 15 februari 2023 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 14 juli 2023.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

4.1. De paragrafen 2 tot 6 van het ontworpen artikel 21/1 van het DBRC voorzien in een bijzondere rechtspleging voor de beroepen tot vernietiging ingesteld tegen een definitief vastgesteld voorkeursbesluit als vermeld in artikel 45 van het decreet complexe projecten.

Deze bijzondere rechtspleging heeft tot gevolg dat de kamer in de beroepen tot vernietiging van voorkeursbesluiten “binnen een redelijke termijn van drie maanden een uitspraak [dient] te doen”, terwijl onder de huidige regelgeving de Raad van State of de Raad voor Vergunningsbetwistingen, al naargelang het voorwerp van het beroep tot vernietiging, binnen een redelijke termijn uitspraak moet doen. Daartegenover staat dat het aantal in te dienen procedurestukken ten aanzien van de reguliere vernietigingsprocedure voor de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen wordt beperkt en de indientermijnen worden ingekort. Zo kan de verwerende partij een nota met opmerkingen over de gevorderde vernietiging indienen binnen een termijn die begint te lopen vanaf de betekening van de beschikking van de kamervoorzitter (vermeld in paragraaf 2 van het ontworpen artikel 21/1 van het DBRC) tot aan de aanvang van de zitting waarop het beroep tot vernietiging wordt behandeld. De tussenkomenende partij beschikt over eenzelfde termijn om een schriftelijke uiteenzetting in te dienen. De verzoekende partij heeft geen mogelijkheid tot schriftelijke repliek op het administratief dossier en de nota met opmerkingen van de verwerende partij en op de schriftelijke uiteenzetting van de tussenkomenende partij. Zij zal van deze procedurestukken mogelijk pas kennis krijgen bij de aanvang van de zitting en haar repliek hierop enkel mondeling ter zitting kunnen doen gelden.

4.2. In advies 62.594/1 wees de Raad van State erop dat complexe projecten worden beheerst door regels van internationaal en Europees recht die onder meer terug te vinden zijn in het Verdrag ‘betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden’, gedaan te Aarhus op 25 juni 1998 (hierna: Verdrag van Aarhus)¹⁷ en, op het niveau van het recht van de Europese Unie, wat het planningsaspect betreft, richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 ‘betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma’s’ (hierna: plan-MER-richtlijn) en, wat het vergunningsaspect betreft, richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 ‘betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten’, zoals gewijzigd bij richtlijn 2014/52/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 ‘tot wijziging van Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten’ (hierna: project-MER-richtlijn).

Net als het Verdrag van Aarhus voorziet de project-MER-richtlijn met het oog op de bescherming van het leefmilieu in een aantal inhoudelijke en vormelijke vereisten voor het onderzoek en de toekenning door de daartoe bevoegde overheid van vergunningen voor projecten: uitvoering van een onderbouwde beoordeling van de milieu-effecten van het desbetreffende project, verzameling van en toegang bieden tot milieu-informatie, raadpleging van en mogelijkheid

¹⁷ Waarbij zowel België als de Europese Unie Partij zijn.

bieden tot inspraak aan het publiek, en uitdrukkelijke motivering en openbaar maken van de beslissing. Tevens moet de rechtmatigheid van de desbetreffende vergunningen, zowel ten gronde als wat de gevolgde procedure betreft, het voorwerp kunnen uitmaken van een toetsing door een rechtscollège of door enig ander onafhankelijk en onpartijdig orgaan.¹⁸

Artikel 9, lid 2, van het Verdrag van Aarhus vereist dat elke verdragspartij waarborgt dat de leden van het “betrokken publiek” die een voldoende belang hebben dan wel stellen dat inbreuk is gemaakt op een recht wanneer het bestuursprocesrecht van een verdragspartij dit als voorwaarde stelt, toegang hebben tot een rechterlijke instantie (en/of een ander bij wet ingesteld onafhankelijk en onpartijdig orgaan) om de materiële en formele rechtmatigheid te bestrijden van enig besluit, handelen of nalaten vallend onder de bepalingen van artikel 6 van hetzelfde verdrag en, wanneer het nationale recht hierin voorziet en onverminderd lid 3 van artikel 9, andere relevante bepalingen van dit verdrag.

Artikel 9, lid 3, van het Verdrag van Aarhus vereist, aanvullend en onverminderd de in lid 2 bedoelde herzieningsprocedure, dat elke verdragspartij waarborgt dat de leden van “het publiek” die “voldoen aan de eventuele in haar nationale recht neergelegde criteria”, toegang hebben tot (bestuursrechtelijke of) rechterlijke procedures om met name het handelen van de overheidsinstanties te betwisten dat strijdig is met haar nationale recht betreffende het milieu.

Die procedures in artikel 9, lid 2 en 3 moeten naar luid van artikel 9, lid 4, van het Verdrag van Aarhus, onder meer voorzien in “passende en doeltreffende middelen”.

In de hypothese dat het voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen bestreden voorkeursbesluit onder de toepassing van artikel 9, lid 3, van het Verdrag van Aarhus valt, moet worden opgemerkt dat een beperking op het recht op toegang tot de rechter gerechtvaardigd kan zijn “voor zover zij bij wet is ingesteld, de wezenlijke inhoud van voornoemd recht eerbiedigt en, onder eerbiediging van het evenredigheidsbeginsel, noodzakelijk is en daadwerkelijk beantwoordt aan de door de Europese Unie erkende doelstellingen van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.”¹⁹

Volgens artikel 19, lid 1, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (hierna: VEU) moeten de lidstaten voorzien in de nodige rechtsmiddelen om daadwerkelijke rechtsbescherming op de onder het Unierecht vallende gebieden te verzekeren.²⁰ Voor bestuursrechtelijke besluiten die worden vastgesteld in het kader van artikel 11 van de project-MER-richtlijn, vloeit deze verplichting tevens voort uit artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: Handvest).²¹

Artikel 47 van het Handvest, dat het recht op een doeltreffende voorziening in rechte waarborgt, dient in samenhang te worden gelezen met artikel 11 van de project-MER-richtlijn, dat de

¹⁸ Adv.RvS 62.594/1 van 2 februari 2018 over een voorstel van decreet van het Vlaamse Gewest ‘houdende wijziging van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten’, opmerking 2.1.

¹⁹ HvJ, 14 januari 2021, C-826/18, *Stichting Varkens in Nood e.a.*, ECLI:EU:C:2021:7, punt 64.

²⁰ HvJ, 19 november 2014, C-404/13, *ClientEarth*, ECLI:EU:C:2014:2382, punt 52.

²¹ Zie in die zin, weliswaar onder de Habitatrichtlijn, HvJ, 8 november 2016, C-243/15, *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, ECLI:EU:C:2016:838, punt 50.

verplichting oplegt in een rechtsmiddel voor het betrokken publiek te voorzien “om de materiële of formele rechtmatigheid van enig besluit, handelen of nalaten vallend onder de bepalingen betreffende de inspraak van het publiek van deze richtlijn aan te vechten”.

Het Hof van Justitie stelt dat het in artikel 47 van het Handvest geformuleerde recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op toegang tot een onpartijdig gerecht het recht op doeltreffende voorziening bij een gerecht omvat.²²

Het door artikel 47 van het Handvest gewaarborgde recht op effectieve rechterlijke bescherming bestaat onder meer uit het beginsel van wapengelijkheid dat inhoudt dat elke partij een redelijke mogelijkheid moet worden geboden om haar zaak onder zodanige omstandigheden voor te dragen dat zij ten opzichte van de tegenpartij niet wezenlijk wordt benadeeld. Dit beginsel waarborgt dus de gelijkheid van de rechten en verplichtingen van de partijen, met name wat de regels inzake de bewijsvoering en het debat op tegenspraak voor de bevoegde rechter betreft.²³ De partijen moeten dan ook in beginsel de mogelijkheid hebben om kennis te nemen van en te antwoorden op elk stuk of elk argument dat aan de rechter wordt voorgelegd om zijn beslissing te beïnvloeden.²⁴

4.3. De ontworpen wijziging beoogt weliswaar een versnelde uitspraak ten gronde maar gaat ten koste van enkele andere procedurele waarborgen uit voormelde bepalingen, zoals de redelijke termijn waarover de partijen moeten kunnen beschikken om hun verweer te voeren en de wapengelijkheid tussen de procespartijen.

Onder de huidige regelgeving (artikel 45 van het decreet complexe projecten) worden de beroepen tot nietigverklaring ingesteld tegen een definitief vastgesteld voorkeursbesluit behandeld door de Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak, volgens de procedure bepaald in het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 ‘tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State’. In het kader van deze procedure heeft een verzoekende partij de mogelijkheid om op de memorie van antwoord van de verwerende partij te repliceren door middel van een memorie van wederantwoord binnen een termijn van zestig dagen. Vervolgens wordt een auditoraatsverslag over de zaak opgesteld en meegedeeld aan de partijen die nog een laatste memorie kunnen indienen, alvorens de debatten op de door de kamervoorzitter vastgestelde datum ter zitting worden gesloten en de zaak in beraad wordt genomen, waarna Raad van State een arrest uitspreekt.

Na de inwerkingtreding van het decreet van 14 juli 2023 (gewijzigd artikel 45 van het decreet complexe projecten) zouden beroepen tegen definitieve voorkeursbesluiten en projectbesluiten inzake complexe projecten behandeld worden door de Raad voor Vergunningsbetwistingen, volgens de procedure bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 ‘houdende rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges’. In het kader van deze procedure heeft een verzoekende partij de mogelijkheid om op de antwoordnota van de verweerder te repliceren door middel van een wederantwoordnota binnen een termijn van

²² HvJ, 8 november 2016, C-243/15, *Lesoochranárske zoskupenie VLK*, ECLI:EU:C:2016:838, punt 54.

²³ HvJ, 30 januari 2024, C-471/22, *Agentsia ‘Patna infrastructura’*, ECLI:EU:2024:99, punt 46 en 48.

²⁴ GwH 19 maart 2008, nr. 59/2008, B.10; GwH, 8 mei 2019, 63/2019, B.5.

dertig dagen. Vervolgens worden de debatten op een door de kamervoorzitter bepaalde datum ter zitting gesloten en wordt de zaak in beraad genomen waarna de kamer binnen een ordetermijn van zestig dagen een arrest uitspreekt.

De ontworpen wijziging vervangt aldus de gewone rechtspleging voor de Raad van State of de Raad voor Vergunningsbetwistingen bij dergelijke beroepen door een “voorrangprocedure” waarbij een verzoekende partij tijdens de “voorafgaande maatregelen” of het “vooronderzoek” niet langer een termijn wordt verleend om een schriftelijk wederantwoord te geven op de schriftelijke antwoorden van de verweerder.

De ontworpen “voorrangprocedure” vertoont grote gelijkenissen met het administratief kortgeding voor de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen, waarin een verzoekende partij evenmin de mogelijkheid wordt gegeven om binnen een bepaalde termijn schriftelijk te repliceren op de nota van de verweerder. Ze verschilt er evenwel substantieel van omdat de “voorrangprocedure” een bodemprocedure is die weliswaar van rechtswege gepaard gaat met de schorsing van het bestreden voorkeursbesluit maar, anders dan in het administratief kortgeding, leidt tot een arrest over de grond van de zaak.

4.4. De Raad van State stelt vast dat deze “voorrangprocedure” wordt voorbehouden voor (beroepen tegen voorkeursbesluiten inzake) complexe projecten, waarvan de “complexiteit” erkend wordt in de memorie van toelichting, en dat de definitieve vaststelling van het voorkeursbesluit belangrijke rechtsgevolgen kan inhouden voor de rechtzoekende, zoals een bouwverbod of bouwbeperkingen (artikel 28 van het decreet complexe projecten), een onteigening ten algemenen nutte (artikel 31 van het decreet complexe projecten) of een recht van voorkoop voor bepaalde overheden en door hen erkende vennootschappen (artikel 34 van het decreet complexe projecten) en de basis kan vormen voor het weigeren van een vergunning (artikel 29 van het decreet complexe projecten). Bovendien kan het beroep tegen een definitief vastgesteld projectbesluit geen betrekking meer hebben op de inhoud en de rechtsgevolgen van het voorkeursbesluit (artikel 45, tweede lid, van het decreet complexe projecten). Als “point of no return” is het voorkeursbesluit dus een belangrijke schakel binnen het beslissingsproces. Voor de rechtzoekende houdt dit besluit een definitieve beslissing in met betrekking tot diens eigendomsrechten.

4.5. Voor deze procedurele aanpassingen wordt in de memorie van toelichting de volgende verantwoording gegeven:

“17. Bij de opmaak van het Decreet Complexe Projecten werd ervoor geopteerd om het voorkeursbesluit als een ‘point of no return’ te beschouwen waarop al een rechterlijke toetsing mogelijk is. Na het tot stand komen van een voorkeursbesluit, geldt het gekozen strategische alternatief als vaststaande leidraad voor de overheid bij de verdere procedurestappen richting definitief projectbesluit.

18. Het voorkeursbesluit wordt immuun voor wettigheidstoetsing van zodra de beroepstermijn om het besluit aan te vechten bij de Raad van State (of in de toekomst de RvVb) verstreken is zonder dat een tijdig beroep werd ingesteld tegen dit voorkeursbesluit. Dit is belangrijk in het licht van de bedoeling van de decreetgever om de complexe-projectenprocedure te trechteren richting een bepaalde oplossing die achteraf niet meer ter discussie gesteld kan worden.

Teneinde de uitwerkingsfase richting definitief projectbesluit niet nodeloos te vertragen, is het dan ook essentieel dat de RvVb snel tot een uitspraak komt indien het voorkeursbesluit wordt aangevochten middels een annulatieberoep bij de RvVb. Daarbij kan ook worden gewezen op artikel 35, tweede lid van het DBRC-decreet waarin wordt gestipuleerd dat de RvVb, in geval het de bestreden beslissing geheel of gedeeltelijk vernietigt, ertoe gehouden is alle aangevoerde middelen te beslechten. Dit laat de bevoegde overheid toe om, na vernietiging door de RvVb, bij de vaststelling van een nieuw voorkeursbesluit rekening te houden met het oordeel van de RvVb.

19. Omwille van het groot maatschappelijk en ruimtelijk-strategisch belang van complexe projecten is het redelijk en billijk dat voor wat betreft voorkeursbesluiten een ‘Voorrangprocedure’ bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVb) wordt ingevoerd.

De bestuursrechter kan enkel op gezamenlijk verzoek van partijen beslissen om het beroep niet versneld te behandelen.

Bij een prioritaire behandeling dient men binnen een redelijke termijn van drie maanden een uitspraak te doen. Als de bestuursrechter beslist tot prioritaire behandeling, wordt het voorkeursbesluit van rechtswege geschorst, aangezien deze procedure rechtstreeks gericht is op het verkrijgen van een einduitspraak. Deze uitspraak is meteen uitvoerbaar bij voorraad”.

4.6. Met de argumentatie in de memorie van toelichting dat het omwille van het groot maatschappelijk en ruimtelijk-strategisch belang van complexe projecten redelijk en billijk is dat voor wat betreft voorkeursbesluiten een “voorrangprocedure” bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen wordt ingesteld, lijken de stellers van het voorontwerp louter te verantwoorden waarom voorkeursbesluiten sneller zullen worden behandeld dan de overige vernietigingsberoepen voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Evenwel biedt dit op zich geen redelijke verantwoording om een verzoekende partij in dit soort zaken (opmerking 4.4) de procedurele waarborg in de gewone rechtspleging van een redelijke termijn om haar verweer schriftelijk te voeren na kennisname van het administratief dossier en de daarop gesteunde antwoorden van de verwerende partij, te ontnemen en op die manier in te grijpen op de wapengelijkheid tussen de procespartijen ten nadele van de verzoekende partij. De in de memorie van toelichting aangehaalde doelstelling om “de uitwerkingsfase richting definitief projectbesluit niet nodeloos te vertragen”, doet eerder veronderstellen dat een “gezamenlijk verzoek van verzoeker en verweerder” aan de kamervoorzitter om de “bijzondere rechtspleging” niet toe te passen (ontworpen artikel 21/1, § 5, van het DBRC), eerder uitzonderlijk zal voorkomen. Zoals in de memorie van toelichting aangehaald, zit de meerwaarde van het traject van complexe projecten in het creëren van een draagvlak door de verschillende belanghebbenden te betrekken.

Het wegvallen van de mogelijkheid tot schriftelijke repliek op, al naargelang het geval, de memorie van antwoord of de antwoordnota van de verwerende partij binnen een daarvoor vooropgestelde redelijke termijn, is niet verenigbaar met het recht op tegenspraak en de wapengelijkheid die zijn vervat in artikel 9 van het Verdrag van Aarhus, artikel 19, lid 1, tweede alinea van het VEU, artikel 47 van het Handvest en artikel 11 van de project-MER-richtlijn (opmerking 4.2).

Dat is des te meer gelet zo gelet op:

- de opmerking 5 hierna over het door het voorontwerp na te leven artikel 5, lid 1, van de project-MER-richtlijn;

- de opheffing van artikel 5, § 2, tweede lid, van het decreet complexe projecten (artikel 4 van het voorontwerp) omdat, aldus de memorie van toelichting, de verplichting om in de procesnota ook de procesverantwoordelijke en de actoren te vermelden die relevant zijn bij de beoordeling van een complex project “in de praktijk geen meerwaarde” heeft, terwijl een procesverantwoordelijke moet worden aangewezen voor de formele stappen tijdens de onderscheiden fasen van het complex project en bovendien een centrale rol heeft bij de raadpleging van het publiek over de alternatievenonderzoeksnota zoals bepaald in de artikelen 5 en volgende van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2014 ‘tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten’;
- de wijziging van artikel 18, § 1, van het decreet complexe projecten waardoor een projectonderzoeksnota in de uitwerkingsfase niet langer een beschrijving moet bevatten van “de op uitvoeringsniveau redelijkerwijs te onderzoeken alternatieven” maar enkel “in voorkomend geval, een afweging over andere op inrichtings- en uitvoeringsniveau redelijkerwijs te onderzoeken alternatieven en varianten” (artikel 12, 1°, van het voorontwerp)²⁵ en deze projectonderzoeksnota voortaan ook “kan gelden voor verschillende projectbesluiten als het alternatief dat in het voorkeursbesluit op strategisch niveau gekozen is, resulteert in verschillende concrete projecten” (artikel 12, 2°, van het voorontwerp);
- de wijziging van artikel 23, derde lid, 1°, van het decreet complexe projecten waardoor een ontwerp van projectbesluit dat het op uitvoeringsniveau gekozen alternatief bevat, volgens de memorie van toelichting wegens overbodigheid, niet langer op grafische plannen moet worden weergegeven of tekstueel moet worden omschreven (artikel 14, 1°, van het voorontwerp), terwijl een ontwerp van projectbesluit overeenkomstig artikel 24 van het decreet complexe projecten aan een openbaar onderzoek wordt onderworpen.

4.7. Uit wat voorafgaat volgt dat de artikelen 2, 3, 18, 19 en 20 van het voorontwerp geen doorgang kunnen vinden.

Artikelen 5, 6, 7 en 12

5.1. De wijzigingen die hoofdstuk 3 van het voorontwerp in het decreet complexe projecten doorvoert, betreffen vooral de besluitvormingsprocedure (in de onderzoeks- en de uitwerkingsfase, bij de doorwerking van het voorkeurs- of projectbesluit en het juridictioneel beroep dat daartegen openstaat) en meer bepaald de MER-plicht en de openbare onderzoeken.

5.2. Bij de totstandkoming van het decreet complexe projecten werd in de memorie van toelichting het volgende werd besloten:

“Samengevat, wanneer het plan of programma betrekking heeft op de vergunning voor een project kan het wenselijk zijn om een gecoördineerde plan-project-m.e.r.-procedure in te voeren die aan de vereisten van de twee m.e.r.-richtlijnen voldoet. De

²⁵ Deze wijziging spoort niet met de definitie van projectonderzoeksnota in artikel 2, 11°, van het decreet complexe projecten.

gecombineerde plan-project-MER zoals voorzien in huidig decreet is met andere woorden in overeenstemming met zowel de plan-m.e.r.-richtlijn als de project-m.e.r.-richtlijn.”²⁶

De ontworpen wijzigingen dienen bijgevolg nog steeds te garanderen dat aan plan-MER-richtlijn en de project-MER-richtlijn is voldaan. De wijzigingen die de artikelen 5, 6, 7 en 12 van het voorontwerp aanbrengen, dienen dan ook in dat verband nader te worden onderzocht.

5.3. De artikelen 5 en 7 van het voorontwerp vullen de artikelen 8, § 1 en 10, eerste lid, van het decreet complexe projecten (over de onderzoeksfase in de besluitvormingsprocedure) aan die respectievelijk de beschrijving van de alternatievenonderzoeksnota en de inhoud van het ontwerp van MER betreffen.

Het ontworpen artikel 8, § 1, derde lid, van het decreet complexe projecten stelt dat in de alternatievenonderzoeksnota de reikwijdte en het detailleringsniveau van het MER afgestemd wordt op de inhoud en het detailleringsniveau van het te nemen voorkeursbesluit. De ontworpen laatste volzin van artikel 10, eerste lid, stelt dat bij het bepalen van de inhoud van het ontwerp van MER rekening wordt gehouden met de alternatievenonderzoeksnota, de adviezen en de opmerkingen van het publiek, vermeld in artikel 8, § 2, en de beslissing van de dienst, bevoegd voor milieueffectrapportage, vermeld in artikel 8, § 3.

5.4. Artikel 6 van het voorontwerp vervangt in artikel 9, derde lid, van het decreet complexe projecten (over de onderzoeksfase in de besluitvormingsprocedure) het woord “complex project” door “voorkeursbesluit”. In de memorie van toelichting wordt verduidelijkt dat het huidige vereiste van een passende beoordeling over het complex project te ruim is voor de onderzoeksfase waarin het project zich bevindt en dat deze passende beoordeling moet uitgevoerd worden op maat van het te nemen voorkeursbesluit.

5.5. In het kader van de project-MER-richtlijn heeft het Hof van Justitie al meermaals gesteld dat wanneer het nationale recht voorschrijft dat de vergunningprocedure in verschillende fasen verloopt, de milieueffectbeoordeling van een project in beginsel moet worden verricht zodra het mogelijk is alle milieueffecten die het project kan hebben, te bepalen en te beoordelen. Wanneer dus één van deze fasen een basisbesluit is en de andere een uitvoeringsbesluit, dat niet mag afwijken van de in het basisbesluit vastgelegde parameters, moet het milieueffect dat het project kan hebben, worden vastgesteld en beoordeeld in de procedure betreffende het basisbesluit. Alleen indien dit effect pas in de procedure betreffende het uitvoeringsbesluit kan worden vastgesteld, moet de beoordeling in de loop van deze laatste procedure plaatsvinden.²⁷

5.6. De wijzigingen die met het voorontwerp worden doorgevoerd in de onderzoeksfase die leidt tot een voorkeursbesluit in de gecoördineerde plan-project-MER-procedure, impliceren volgens de memorie van toelichting dat de informatie die beschikbaar moet zijn en aan een openbaar onderzoek wordt onderworpen, minder concreet mag zijn vermits de detaillering in het alternatievenonderzoek “die niet relevant is voor het te nemen voorkeursbesluit moet uitgesteld

²⁶ *Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2417/1 p. 9-10.

²⁷ HvJ 29 juli 2019, C-411/17, *Inter-Environnement Wallonie ASBL & Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen* vzw, ECLI:EU:C:2019:622, punt 85 en 5 en 86; HvJ 28 februari 2008, C-2/07, *Abraham e.a.*, ECLI:EU:C:2008:133, punt 26; HvJ 7 januari 2004, C-201/02, *Wells*, ECLI:EU:C:2004:12, punt 53.

worden naar de uitwerkingsfase om overlapping van beoordeling te voorkomen”. De concrete informatie en de effectenbeoordelingen komen aldus tot stand in een latere fase van de vergunningsprocedure.

5.7. Artikel 12 van het voorontwerp wijzigt artikel 18, § 1, van het decreet complexe projecten (over de uitwerkingsfase van de besluitvormingsprocedure) in verband met de projectonderzoeksnota. Voortaan bevat deze nota enkel “in voorkomend geval” een beschrijving van een afweging over andere op inrichting- en uitvoeringsniveau redelijkerwijs te onderzoeken alternatieven en varianten (artikel 12, 1°, van het voorontwerp). Deze nota kan voortaan ook gelden voor verschillende projectbesluiten als het alternatief dat in het voorkeursbesluit op strategisch niveau gekozen is, resulteert in verschillende concrete projecten (artikel 12, 2°, van het voorontwerp).

Volgens artikel 19 van het decreet complexe projecten vormt de projectonderzoeksnota nochtans mee de grond waarop een geïntegreerd effectenonderzoek wordt gevoerd en volgens artikel 23, derde lid, 2°, van hetzelfde decreet moeten redelijke alternatieven worden onderzocht.

5.8. Gelet op wat voorafgaat ziet de Raad van State niet in, tenzij hiervoor alsnog een afdoende verantwoording kan worden gegeven, hoe met de bij het voorontwerp gewijzigde gecoördineerde plan-project-MER-procedure voor complexe projecten kan worden voldaan aan artikel 5, lid 1, van de project-MER-richtlijn, dat bepaalt dat een milieueffectenbeoordelingsrapport ten minste (onder meer) de volgende informatie moet bevatten:

“ (...)

d) een beschrijving van de redelijke alternatieven die de opdrachtgever heeft onderzocht, die relevant zijn voor het project en de specifieke kenmerken ervan, met opgave van de belangrijkste motieven voor de gekozen optie, in het licht van de milieueffecten van het project;

(...)

f) alle in bijlage IV bedoelde aanvullende informatie die van belang is voor de specifieke kenmerken van een bepaald project of projecttype en voor de milieuaspecten die hierdoor kunnen worden beïnvloed”.

Artikelen 10 en 15

6. De artikelen 10 en 15 van het voorontwerp bepalen dat de documenten die in het kader van het openbaar onderzoek met betrekking tot een ontwerp van voorkeursbesluit (artikel 10) en een ontwerp van projectbesluit (artikel 15) voortaan “analoog of digitaal ter inzage” worden gelegd in het gemeentehuis van de betrokken gemeenten. De artikelen 15, § 1, en 24, § 1, tweede lid, van het decreet complexe projecten die worden gewijzigd, bepalen nu dat de opgesomde documenten “ter inzage” worden gelegd.

De Raad van State, afdeling Wetgeving heeft in advies 57.671/1/V van 14 augustus 2015 over een ontwerp dat heeft geleid tot het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 ‘tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de

omgevingsvergunning’ over een vergunningsaanvraag die “analoog of digitaal” ter inzage wordt gelegd, opgemerkt wat volgt:

“De afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State oordeelde met betrekking tot artikel 11, § 1, van het decreet van 28 juni 1985 ‘betreffende de milieuvergunning’ dat het ter inzage leggen van stukken in het kader van een openbaar onderzoek aan derden-belanghebbenden de mogelijkheid moet bieden voldoende inzicht te krijgen in de beoogde exploitatie zodat zij op nuttige wijze hun bezwaarrecht kunnen uitoefenen.²⁸ Het Grondwettelijk Hof heeft van zijn kant gesteld dat de mogelijkheid tot inspraak betreffende ruimtelijke uitvoeringsplannen, waartoe de decreetgever zich met de goedkeuring van het Verdrag van Aarhus heeft verbonden, aan de betrokkenen een effectieve mogelijkheid moet bieden om hun opmerkingen en bezwaren kenbaar te maken zodat de bestuursorganen daarmee naar behoren rekening kunnen houden.²⁹

(...)

In de tweede plaats moet worden gewaarborgd dat een louter digitale terinzagelegging gepaard gaat met maatregelen die het effectief mogelijk maken voor iedereen, ook voor personen die onvoldoende vertrouwd zijn met die digitale raadpleging, om een voldoende inzicht te krijgen in het beoogde project, zodat zij hun opmerkingen en bezwaren met kennis van zaken kenbaar kunnen maken. Dit kan uitdrukkelijk worden voorgeschreven in de ontworpen bepaling, maar er moet in elk geval in de praktijk op worden toegezien bij de terinzagelegging.”

Aan het uit deze opmerking voortvloeiende recht op maatregelen die een effectief gebruik van de digitale inzagemogelijkheid mogelijk maken, en aan de mogelijkheid om te voorzien in een niet-digitaal alternatief,³⁰ wordt thans herinnerd.³¹

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Wim GEURTS

Pierre LEFRANC

²⁸ Voetnoot 32 uit het geciteerde advies: RvS 21 juni 2012, Radomski en bvba Business Center Robberechts, nr. 219.884; RvS 19 juni 2014, Mertens, nr. 227.742.

²⁹ Voetnoot 33 uit het geciteerde advies: GwH 31 juli 2013, nr. 114/2013, B.8.

³⁰ Vgl. adv.RvS 74.001/2/V van 17 augustus 2023 over een voorontwerp van gezamenlijk decreet en ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de digitale transitie van de Overheidsinstanties’, opmerking 1.3 bij artikel 13.

³¹ Adv.RvS 69.330/1 van 1 juni 2021 over een ontwerp dat heeft geleid tot het besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021 ‘tot wijziging van diverse artikelen van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2014 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft individuele kennisgevingen’, opmerking 5.

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme en de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges

Art. 2. Aan artikel 21/1, van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, ingevoegd bij het decreet van [...], wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De kamer waarbij de zaak aanhangig is, spreekt een arrest uit binnen een ordertermijn van zes maanden na de neerlegging van het verzoekschrift tot vernietiging als het beroep een definitief vastgesteld voorkeursbesluit als vermeld in artikel 45 van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten tot voorwerp heeft.”.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten

Art. 3. In artikel 5, §2, van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten wordt het tweede lid opgeheven.

Art. 4. Aan artikel 8, §1, van hetzelfde decreet worden een tweede en derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“Om overlapping van beoordeling te voorkomen, wordt er in de alternatievenonderzoeksnota, vermeld in het eerste lid, rekening mee gehouden dat het te nemen voorkeursbesluit zich bevindt in de onderzoeksfase op strategisch niveau en dat aspecten die qua detailleringsniveau redelijkerwijze niet relevant zijn voor het te nemen voorkeursbesluit, beter in de uitwerkingsfase kunnen worden onderzocht en beoordeeld.

In de alternatievenonderzoeksnota, vermeld in het eerste lid, wordt de reikwijdte en het detailleringsniveau van het MER afgestemd op de inhoud en het detailleringsniveau van het te nemen voorkeursbesluit.”.

Art. 5. In artikel 9, derde lid, van hetzelfde decreet worden de woorden “complexe project” vervangen door het woord “voorkeursbesluit”.

Art. 6. Aan artikel 10, eerste lid, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 1 juli 2016, wordt de volgende zin toegevoegd:

“Bij het bepalen van de inhoud van het ontwerp van MER wordt rekening gehouden met de alternatievenonderzoeksnota, de adviezen en de opmerkingen van het publiek, vermeld in artikel 8, §2, en de beslissing van de dienst, bevoegd voor milieu-effectrapportage, vermeld in artikel 8, §3.”.

Art. 7. In artikel 11, §2, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “de synthesesnota en het voorontwerp van voorkeursbesluit aan de adviesinstanties, vermeld in artikel 8, § 2, eerste lid, die uitgenodigd worden” vervangen door de zinsnede “de synthesesnota, de effectenonderzoeksrapporten en het voorontwerp van voorkeursbesluit aan de adviesinstanties, vermeld in artikel 8, §2, die uitgenodigd worden”.

Art. 8. In artikel 14, tweede lid, 7°, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 8 december 2017, wordt tussen het woord “waarop” en het woord “zal” de zinsnede “met toepassing van artikel 13” ingevoegd.

Art. 9. In artikel 15, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 1 juli 2016, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het tweede lid, inleidende zin, worden de woorden “ter inzage gelegd” vervangen door de woorden “analoog of digitaal ter inzage gelegd”;
- 2° in het tweede lid, 4°, wordt de zinsnede “, en artikel 12” opgeheven;
- 3° aan het derde lid wordt de volgende zin toegevoegd:

“Als de terinzagelegging digitaal verloopt, kan de persoon die het dossier raadpleegt, hierbij beroep doen op technische ondersteuning van de overheid, waarbij het dossier ter inzage ligt.”.

Art. 10. In artikel 17, §1, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt het woord “minstens” opgeheven.

Art. 11. In artikel 18, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° punt 2° wordt vervangen door wat volgt:
 - “2° in voorkomend geval, een afweging over andere op inrichtings- en uitvoeringsniveau redelijkerwijs te onderzoeken alternatieven en varianten;”;
- 2° er wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Een projectonderzoeksnota als vermeld in het eerste lid, kan gelden voor verschillende projectbesluiten als het alternatief dat in het voorkeursbesluit op strategisch niveau gekozen is, resulteert in verschillende concrete projecten.”.

Art. 12. In artikel 21, §2, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “de synthesesnota en het voorontwerp van projectbesluit aan de adviesinstanties, vermeld in artikel 18, § 2, eerste lid, die uitgenodigd worden” vervangen door de zinsnede “de synthesesnota, de effectenonderzoeksrapporten en het voorontwerp van projectbesluit aan de adviesinstanties, vermeld in artikel 18, §2, die uitgenodigd worden”.

Art. 13. In artikel 23, derde lid, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 1 jul 2016, 23 december 2016 en 8 december 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in punt 1° wordt de zinsnede „, weergegeven op grafische plannen of tekstueel omschreven” opgeheven;
- 2° in punt 6° wordt tussen het woord “waarop” en het woord “zal” de zinsnede “met toepassing van artikel 22” ingevoegd;
- 3° in punt 7° wordt de zinsnede “vermeld in artikel 40 en 41” vervangen door de zinsnede “vermeld in artikel 38, 39, 40 en 41,”;
- 4° er wordt een punt 8/1° ingevoegd dat luidt als volgt:

“8/1° in voorkomend geval, stedenbouwkundige verordeningen of overeenkomsten als vermeld in artikel 2.2.5, §2, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening;”.

Art. 14. In artikel 24, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het tweede lid, inleidende zin, worden de woorden “ter inzage gelegd” vervangen door de woorden “analoog of digitaal ter inzage gelegd”;
- 2° aan het derde lid wordt de volgende zin toegevoegd:

“Als de terinzagelegging digitaal verloopt, kan de persoon die het dossier raadpleegt, hierbij beroep doen op technische ondersteuning van de overheid, waarbij het dossier ter inzage ligt.”.

Art. 15. In artikel 27, §1, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt het woord “minstens” opgeheven.

Art. 16. In artikel 40, eerste lid, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 18 december 2015 en 3 mei 2019, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° punt 2° wordt vervangen door wat volgt:

“2° de beslissing over de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg, vermeld in artikel 8 van het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen, en artikel 31 en 65 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning;”;
- 2° punt 3° wordt opgeheven.

Hoofdstuk 4. Slotbepaling

Art 17. Artikel 2 van dit decreet treedt in werking op de datum van inwerkingtreding van het decreet van 14 juli 2023 tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

Brussel, 23 februari 2024.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS